

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi ulosoton viranomaisia ja muutoksenhakua sekä ulosotonhaltijan lakkauttamista koskevan uudistuksen siirtymäsäännöksistä

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki ulosoton viranomaisia ja muutoksenhakua sekä ulosotonhaltijan lakkauttamista koskevan uudistuksen siirtymäsäännöksistä. Eduskunta on jo hyväksynyt ulosottoviranomaisia ja ulosottoasioiden muutoksenhakua koskevan lainsäädännön uudistamisen. Hallituksen esitys ulosotonhaltijan lakkauttamista koskeksi lainsäädännöksi annetaan eduskunnalle samanaikaisesti tämän esityksen kanssa. Eduskunnan käsiteltävänä on myös hallituksen esitys lainsäädännöksi lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanon uudistamisesta. Ehdotettua lakia sovellettaisiin myös viimeksi mainittuun täytäntöönpanoon. Lait, jotka eduskunta on hyväksynyt, tulevat voimaan 1 päivänä joulukuuta 1996.

Ehdotetun lain mukaan lääninhallitus käsittelee ulosotonhaltijan lakkaamisen jälkeen loppuun ulosotonhaltijalla lain voimaan tullessa vireillä olevat asiat. Lääninhallitus käsittelee myös ulosottovalitukset, jotka lain voimaantulon jälkeen tehdään ennen lain voimaantuloa tehdystä ulosottomiehen täytäntöönpanotoimesta. Asiaa lääninhallituksessa käsiteltäessä noudatettaisiin aikaisempia säännöksiä. Lääninhallitus käsittelee lisäksi sellaiset ulosotonhaltijalle aikaisemmin kuuluneet asiat, joita ei siirretä muulle viranomaiselle. Ulosotonhaltijan ennen lain voimaantuloa ja lääninhallituksen lain voimaantulon jälkeen tekemät päätökset pantaisiin täytäntöön aikaisempien säännösten mukaisesti.

Ulosoton viranomaisia ja muutoksenhakua koskevan uudistuksen voimaan tullessa kaupunginvoudin samoin kuin nimismiespiirin

päällikkönä olevan nimismiehen ja nimismiespiirissä ulosottotoimen tehtävissä olevan osastopäällikön toiminta ulosottomiehenä lakkaa. Tämän jälkeen ulosottomiehenä on kihlakunnanvouti. Jos kihlakunnanvirastoon on perustettu poliisin hallinnosta annetun lain 6 a §:ssä tarkoitettu nimismiehen virka, toimii nimismies myös paikallisena ulosottoviranomaisena. Ehdotetun lain mukaan ulosottomiehellä lain voimaan tullessa vireillä oleva asia siirtyy uuden ulosotto-organisaation mukaisille toimivaltaisille virkamiehille. Siirtyvän asian käsittelyssä sovellettaisiin useimmiten lain voimaantulon jälkeen voimassa olevia uusia säännöksiä.

Ulosoton muutoksenhaku-uudistuksen yhteydessä ulosottovalitusten käsittely siirtyy 19 käräjäoikeudelle. Aikaisemman lain aikana tehtyyn ulosottotoimeen haettaisiin lain mukaan muutosta aikaisempien säännösten mukaisesti lääninhallitukselta. Lääninhallituksessa vireillä oleva muutoksenhakemus voitaisiin kuitenkin siirtää käräjäoikeuden käsiteltäväksi siellä vireillä olevan samalla perusteella tehdyn myöhemmän valituksen kanssa.

Ulosoton viranomaisia ja muutoksenhakua koskevan lainsäädännön mukaista täytäntöönpanoriitakannetta ei lain mukaan voitaisi panna vireille, jos aikaisemman lain mukainen ulosoton takaisinsaantikanne tai muu vastaava kanne on lain voimaan tullessa vireillä tai voidaan nostaa aikaisempien säännösten nojalla taikka jos oikeus kanteen nostamiseen on jo menetetty.

Ulosottolain nojalla asetetun uhkasakon maksettavaksi tuomitsemisesta päättäisi ehdotetun lain mukaan käräjäoikeus, jos tuo-

mitsemistä koskeva hakemus tehdään lain voimaantulon jälkeen. Painostusvankeuden käyttö ulosottolain mukaisena pakkokeinona lakkaisi.

Ulosoton viranomaisia ja muutoksenhakua koskevan uudistuksen yhteydessä on tehty eräitä muutoksia osamaksukaupasta annettuun lakiin. Ehdotetun lain säännökset koskisivat soveltuvin osin myös osamaksukaupasta annetun lain muuttamisesta annettua lakia.

Käräjäoikeus päättää eduskunnan käsiteltävänä olevan lakiehdotuksen mukaan ulosotonhaltijan asemesta lapsen huoltoa ja taapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanosta. Lääninhallitus käsittelee ehdo-

tetun lain nojalla loppuun lain voimaan tullessa ulosotonhaltijalla vireillä olevan täytäntöönpanoasian. Asian käsittelyssä noudatettaisiin aikaisempia säännöksiä. Käräjäoikeus päättäisi aina myös sanotussa täytäntöönpanossa asetetun uhkasakon maksettavaksi tuomitsemisesta, jos tuomitsemistä koskeva hakemus tehdään ehdotetun lain voimaantulon jälkeen. Maksamatta jääneen uhkasakon vankeudeksi muuntamista rajoittavat uudet säännökset tulisivat myös heti sovellettaviksi.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä joulukuuta 1996.

SISÄLLYSLUETTELO

Sivu

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
YLEISPERUSTELUT	4
1. Johdanto	4
2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	4
3. Esityksen vaikutukset	7
4. Asian valmistelu	8
5. Riippuvuus muista esityksistä	9
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	9
1. Lakiehdotuksen perustelut	9
2. Tarkemmat säännökset ja määräykset	26
3. Voimaantulo	26
LAKIEHDOTUS	27
Laki ulosoton viranomaisia ja muutoksenhakua sekä ulosotonhaltijan lakkauttamista koskevan uudistuksen siirtymäsäännöksistä	27

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Ulosottolain antamisesta tuli 3 päivänä joulukuuta 1995 kuluneeksi sata vuotta. Ulosottolakia on vuosikymmenten aikana uudistettu lukuisin osittaisuudistuksin. Oikeusministeriössä on parhaillaan käynnissä ulosottolain kokonaisuudistusta koskeva lainvalmistelutyö. Kokonaisuudistukseen on tarkoitus edetä laajahkojen osittaisuudistusten kautta. Nyt valmistunut ensimmäinen osittaisuudistus koskee ulosoton viranomaisorganisaatiota ja muutoksenhakua sekä ulosotonhaltijan lakkauttamista.

Ulosoton viranomaisia koskevat ehdotukset perustuvat valtion paikallishallinnon kehittämisen perusteista annettuun lakiin (126/92), jäljempänä *paikallishallintolaki*. Lakiehdotukset ulosoton viranomaisorganisaation uudistamisesta ovat jo aikaisemmin eduskunnalle annetussa hallituksen esityksessä ulosottoviranomaisia ja ulosottoasioiden muutoksenhakua koskevan lainsäädännön uudistamisesta (HE 106/1995 vp). Samassa esityksessä ovat myös ulosoton muutoksenhakua koskevat ehdotukset. Niiden mukaan ulosottovalitusten käsittely siirtyy ulosotonhaltijalta 19 käräjäoikeudelle. Eduskunta on hyväksynyt esitykseen sisältyvät lakiehdotukset. Lait tulevat voimaan 1 päivänä joulukuuta 1996.

Samanaikaisesti tämän esityksen kanssa annetaan eduskunnalle myös esitys ulosotonhaltijan lakkauttamista koskevaksi lainsäädännöksi. Siinä ehdotetaan kaikkien ulosottolain ja muun lainsäädännön mukaan ulosotonhaltijalle vielä kuuluvien tehtävien siirtämistä muille viranomaisille.

Ulosotonhaltijan lakkauttamiseen liittyen on eduskunnalle annettu myös hallituksen esitys lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanon uudistamisesta (HE 96/1995 vp). Esitys on parhaillaan eduskunnan käsiteltävänä. Sanotut täytäntöönpanotehtävät on tarkoitus siirtää käräjäoikeuksille. Koska lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanon uudistaminen kuuluu osana nyt puheena olevaan kokonaisuuteen, viimeksi mainittu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä joulukuuta 1996 yhdessä

muiden ulosotonhaltijan lakkauttamista koskevien lakien kanssa.

Koska kaikki edellä mainitut uudistukset on tarkoitus saattaa voimaan samanaikaisesti, on tarkoituksenmukaista, että niitä koskevat siirtymäsäännökset ovat samassa laissa ja pääosin yhteiset. Tämä esitys sisältää yhteisen lakiehdotuksen siirtymäsäännöksistä.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen tavoitteena on selkeät siirtymäsäännökset, joiden avulla ulosotonhaltijan toiminnan lakkaaminen voidaan järjestää mahdollisimman yksinkertaisesti ja nopeasti. Tarkoituksena muun muassa on, että lain voimaan tullessa vireillä olevien asioiden turhaa siirtelyä viranomaiselta toiselle pyritään välttämään. Kaikkien ulosotonhaltijoiden toiminta lakkaisi samanaikaisesti lain voimaan tullessa eikä esimerkiksi silloin, kun ulosotonhaltijalle kuuluvat asiat on käsitelty loppuun kaikissa lääninhallituksissa. Viimeksi mainitussa tapauksessa ulosotonhaltijan lakkauttaminen saattaisi kestää vuosikausia, sillä ovathan esimerkiksi talletusta koskevat asiat vireillä ulosotonhaltijalla jopa kymmenen vuotta.

Edellä todetusta syystä lääninhallituksissa tulee olemaan vireillä ulosotonhaltijan käsiteltäväksi kuuluvia asioita silloin, kun ulosotonhaltijan toiminta päättyy ja ulosotonhaltijainstituutio lakkaa olemasta. Vireillä tulee olemaan muun muassa ulosoton muutoksenhakuja ja muita ulosottolain mukaan ulosotonhaltijalle kuuluvia tehtäviä, lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevia täytäntöönpanoasioita sekä muualla lainsäädännössä ulosotonhaltijalle annettuja tehtäviä, kuten esimerkiksi varojen talletuksia.

Siirtymäsäännöksillä ratkaistaisiin, mikä viranomainen käsittelee loppuun ulosotonhaltijalta keskeneräisiksi jääneet asiat. Yksi vaihtoehto olisi se, että keskeneräisen asian käsittelisi loppuun se viranomainen, jolle vastaava uusi asia tulee kuulumaan ulosotonhaltijan toiminnan lakkaamisen jälkeen.

Aikaisemmin ulosotonhaltijoina toimineet maistraatit lakkautettiin 1 päivästä joulukuuta

ta 1993 sanottuna päivänä voimaan tullessa lailla maistraatista annetun lain kumoamisesta (1419/92). Tällöin keskeneräiset ulosotonhaltijan tehtävät siirrettiin toiselle ulosotonhaltijalle eli lääninhallituksille. Maistraattien lakkauttamisen yhteydessä ulosotonhaltijalle vielä jäävät tehtävät voitiin näin kätevästi siirtää viranomaiselle, joka ennestään ratkaisi samanlaisia asioita samoja menettelytapoja noudattaen. Riita-asioiden oikeudenkäyntimenettelyn uudistamiseen liittyen maistraateissa vireillä olevat lainhakua, häätöä, virka-apua ja turvaamistointa koskevat asiat siirrettiin kuitenkin käräjäoikeuksien yhteydessä toimivista maistraateista suoraan käräjäoikeuksiin, jonne myös maistraattien henkilökunta siirtyi. Ulosotonhaltijoina edelleen toimivat lääninhallitukset käsitelivät alioikeus uudistuksen siirtymäsäännöksistä annetun lain (591/93) 6 §:n nojalla aikaisempien säännösten mukaisesti loppuun niissä vireillä olevat edellä mainitut lainhaku- ja muut vastaavat asiat.

Ulosotonhaltijalle vielä kuuluvat tehtävät ehdotetaan nyt siirrettäviksi osaksi lääninhallitukseen sekä osaksi käräjäoikeuksiin ja ulosottomiehille. Viimeksi mainitut eivät aikaisemmin ole käsitelleet siirrettäväksi ehdotettuja asioita. Tästä syystä on selkeämpää, että sanotut viranomaiset, joille tehtävät siirretään, saavat rauhassa perehtyä niiden hoitamiseen sitä mukaa kuin uusia asioita tulee vireille. Kun siirtymävaihe tulisi lisäksi toteuttaa mahdollisimman yksinkertaisesti ja nopeasti, ehdotetun lain 2 §:ssä säädettäisiin, että keskeneräiset ulosotonhaltija-asiat siirtyisivät asianomaisen lääninhallituksen käsiteltäviksi. Lääninhallitus käsitelisi siirtyneet asiat lain voimaan tullessa voimassa olevien säännösten mukaisesti. Säännös koskisi myös ulosotonhaltijana Ahvenanmaan maakunnassa toimivaa lääninhallitusta. Lääninhallituksen päätökseen, joka on tehty lain voimaan tullessa ulosotonhaltijalla vireillä olevassa asiassa, haettaisiin aikaisempien säännösten mukaisesti muutosta hovioikeudelta eikä hallintotuomioistuimilta.

Lääninhallitus toimisi ulosottoasioita käsitellessään normaaliin tapaan hallintoviranomaisena. Käytännössä asiat käsitelisivät loppuun samat lääninhallituksen virkamiehet, jotka ovat hoitaneet myös ulosotonhaltijalle kuuluneita tehtäviä. Asianosaisten oikeusturvan ei siten voida katsoa siirtymävaiheessa vaarantuvan ratkaisijan asiantuntemusta kos-

kevien vaatimusten suhteen.

Talletusasioissa, jotka lain voimaan tullessa ovat vireillä ulosotonhaltijalla ja siirtyvät lääninhallituksen käsiteltäviksi, noudatettaisiin myös aikaisempia menettelyä koskevia säännöksiä. Ero normaaliin hallintomenettelyyn olisi kuitenkin käytännössä vähäinen. Ulosottolain mukaisissa talletusasioissa samoin kuin kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetussa laissa (603/77), jäljempänä *lunastuslaki*, tarkoitetuissa asioissa muutosta haettaisiin ulosottolain aikaisemman 10 luvun mukaisesti hovioikeudelta. Rahan, arvo-osuuksien, arvopaperien tai asiakirjain tallettamisesta velan maksuna tai vapautumiseksi muusta suoritusvelvollisuudesta annetun lain (281/31), jäljempänä *maksutalletuslaki*, mukaisissa asioissa on oikeuskäytännössä katsottu, että talletusta koskevaan päätökseen ei voida hakea muutosta.

Ulosotonhaltijalta keskeneräisiksi jääneiden asioiden lisäksi lääninhallitus käsitelisi lain voimaantulon jälkeen saapuvan muutoksenhakemuksen, joka koskee ennen ehdotetun lain voimaantuloa tehtyä ulosottomiehen ulosottotointoa.

Koska aivan kaikkia eri laeissa olevia hyvin harvoin sovellettavia ja muussa yhteydessä paremmin muutettaviksi sopivia ulosotonhaltijaa koskevia säännöksiä ei ole järkevää pyrkiä kumoamaan ulosotonhaltijan lakkauttamisen yhteydessä, lääninhallitus käsitelisi ehdotuksen mukaan myös sellaisen lain voimaantulon jälkeen vireille tulevan uuden asian, joka säännösten mukaan yhä kuuluu ulosotonhaltijan käsiteltäväksi. Näiden asioiden käsittelyyn ja muutoksenhakuun sovellettaisiin lääninhallitusta koskevia säännöksiä. Myös tästä olisi säännös ehdotetun lain 2 §:ssä.

Uusien säännösten nojalla lääninhallitus käsitelisi sellaiset lain voimaantulon jälkeen vireille tulevat aikaisemmin ulosotonhaltijalle kuuluneet asiat, jotka on nimenomaisesti säädetty lääninhallituksen käsiteltäviksi. Tällaisia asioita ovat esimerkiksi maksutalletuslain mukaiset talletukset. Näiltä osin menettelytavat ja muutoksenhaku olisivat samanaikaiset kuin muissakin lääninhallitukselle kuuluvissa asioissa.

Ehdotetun lain 3 §:ään otettaisiin säännös siitä, että ulosotonhaltijan ennen lain voimaantuloa tekemät päätökset olisivat täytäntönpantavissa aikaisemmin voimassa olle-

den säännösten mukaisesti. Täytäntöönpantavaus koskisi myös lääninhallituksen ulosotonhaltijalta keskeneräisiksi jääneissä asioissa tekemiä päätöksiä.

Ulosottomiehenä toimii 1 päivänä joulukuuta 1996 voimaan tulevan ulosottolain 1 luvun 1 §:n ja 11 §:n 3 momentin mukaan kihlakunnanvouti tai poliisin hallinnosta annetun lain 6 a §:ssä tarkoitettu nimismies. Ehdotetun lain 4 §:ssä säädettäisiin ulosottolain nykyisen 1 luvun 2 §:n mukaisten virkamiesten, joita ovat kaupunginvouti, nimismies ja nimismiespiirin osastopäällikkö, ulosottomiestoiminnan lakkaamisesta ja asioiden siirtymisestä uuden ulosotto-organisaation virkamiehille sekä siirtyvän asian käsittelyyn sovellettavasta laista. Ulosottomiehellä vireillä oleva asia siirtyy kihlakunnanvoudin, ulosottolain 1 luvun 1 §:ssä tarkoitettun nimismiehen tai hänen määräämänsä virkamiehen käsiteltäväksi siinä kihlakunnassa tai jossakin niistä kihlakunnista, joka on tullut ulosottomiehen aikaisemman toimialueen tilalle. Siirretyn asian käsittelyssä noudatetaan useimmiten lain voimaantulon jälkeen voimassa olevia säännöksiä.

Ehdotetun lain 5 §:n mukaan täytäntöönpanotoimeen tai ulosottoasiaa koskevaan päätökseen, joka on tehty ennen lain voimaantuloa, haetaan muutosta ja muutoksenhakemus käsitellään noudattaen soveltuvin osin aikaisemman lain säännöksiä. Jos hovi-oikeuden päätös annetaan lain tultua voimaan, valituslupaa korkeimmalta oikeudelta on pyydyttävä ja valitus tehtävä oikeudenkäymiskaaren 30 luvun 5 §:n 1 momentin mukaisessa määräajassa.

Samassa ulosottoasiassa on mahdollista valittaa eri vaiheissa suoritetuista täytäntöönpanotoimista kuten esimerkiksi ensin omaisuuden ulosmittauksesta ja sen jälkeen myynnistä tai varojen jaosta. Tästä syystä saattaa käydä niin, että aikaisempaa tointa koskeva valitus on tutkittavana lääninhallituksessa ja että myöhemmästä toimesta on valitettu kärjäoikeuteen, ja niissä kummasakin on kyse samasta muutoksenhakuperusteesta esimerkiksi beneficium-edusta tai sivullisen omistusoikeudesta. Jotta tässä tilanteessa voitaisiin välttää keskenään ristiriitaiten päätösten antaminen ja käsitellä samaa perustetta koskevat valitukset tarkoituksenmukaisella tavalla yhdessä, ehdotetaan lain 5 §:ään otettavaksi säännös muutoksenhakuksen siirtämisestä lääninhallituksesta kä-

räjäoikeuteen. On kuitenkin odotettavissa, että sanotunlainen asian siirtäminen jää harvinaiseksi.

Ehdotetun lain 6 §:ään otettaisiin säännös ulosottoviranomaisia ja ulosottoasioiden muutoksenhakua koskevan hallituksen esityksen mukaisen täytäntöönpanoriitakanteen ja entisen ulosottolaissa säännellyn takaisin-saantikanteen sekä muun lain voimaantulon jälkeen täytäntöönpanoriitana käsiteltävän kanteen välisestä suhteesta.

Ulosottolain nojalla asetetun uhkasakon tuomitsemisesta päättäisi lain 7 §:n mukaan aina kärjäoikeus. Säännösehdotusta on pidetty oikeusturvavasyistä perusteltuna. Ulosottolain 3 luvun nykyisessä 4 §:ssä tarkoitettun painostusvankeuden täytäntöönpano raukeaisi välittömästi ehdotetun lain voimaan tullessa. Painostusvankeutta ei ulosotonhaltijan lakkauttamista koskevan esityksen mukaan enää voitaisi käyttää pakkokeinona ulosottolain mukaisessa täytäntöönpanossa.

Ehdotettu laki koskisi sen 8 ja 9 §:n mukaan soveltuvin osin myös osamaksukaupasta annetussa laissa (91/66), jäljempänä *osamaksukauppalaki*, tarkoitettua asiaa sekä lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanoa.

Lääninhallitus käsitelisi loppuun ulosotonhaltijalla lain voimaan tullessa vireillä olevan asian, joka koskee lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun päätöksen täytäntöönpanoa. Myös näissä asioissa kärjäoikeus tuomitsisi maksettavaksi ulosotonhaltijan tai lain voimaan tulon jälkeen lääninhallituksen asettaman uhkasakon.

Lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanosta annetussa lakiehdotuksessa rajoitetaan maksettavaksi tuomitun mutta maksamatta jääneen uhkasakon muuntamista vankeudeksi. Mainitut rajoitukset koskisivat ehdotetun lain 9 §:n mukaan myös tilannetta, jossa velvoitteen laiminlyönti on tapahtunut ennen lain voimaan tuloa.

Aikaisemman lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun päätöksen täytäntöönpanosta annetun lain (523/75) nojalla määrätty sovittelijat voisivat jatkaa tehtävissään ehdotetun lain nojalla ilman eri nimeämistä toimikautensa loppuun.

Lain 10 §:ään ehdotetaan selvytyden vuoksi otettavaksi säännös, jonka mukaan jos laissa, asetuksessa tai päätöksessä viitataan sään-

nökseen tai siinä muutoin tarkoitetaan säännöstä, joka on korvattu ehdotuksen 1 §:ssä mainittuihin lakeihin sisältyvällä säännöksellä tai yhdessä 1 §:ssä mainittujen lakien kanssa voimaan tulevalla muun lain säännöksellä, on aikaisemman säännöksen asemasta sovellettava sen tilalle tullutta uutta säännöstä. Vastaavasti jos lainsäädännössä on maininta ulosottolain nykyisen 1 luvun 2 §:ssä tarkoitettua kaupunginvoudista taikka nimismiehestä ulosottomiehenä tai heidän apunaan toimivasta avustavasta ulosottomiehestä, koskee säännös lain voimaan tultua kihlakunnanvoutia, ehdotuksen 4 §:n 2 momentissa tarkoitettua nimismiestä tai heidän apunaan toimivaa avustavaa ulosottomiestä.

Ulosottotoimesta annetun lain (866/84), jäljempänä *ulosottotoimilaki*, mukaan lääninhallitukset ovat olleet oikeusministeriön alaisia ulosottotoimen piirihallintoviranomaisia, vaikka muutoin kuuluvatkin sisäasiainministeriön hallinnonalaan. Myös ulosottotoimilaki on kumottu ulosottoviranomaisia ja ulosottoasioiden muutoksenhakua koskevan lainsäädännön uudistamisen yhteydessä.

Ulosottolain uuden 1 luvun 12 §:n mukaan lääninhallitukselle kuuluvat ne ulosoton ohjaus-, valvonta- ja muut hallintotehtävät, jotka luvun 17 §:ssä tarkoitettussa asetuksessa sille erikseen tullaan säätämään. Ulosotto-toimen hallinnosta annetun asetuksen (319/96), jäljempänä *ulosoton hallintoasetus*, 10 §:n mukaan lääninhallituksessa ulosoton hallintotehtäviä hoitaa maaherran alaisena oikeusministeriön nimittämä oikeushallintopäällikkö. Oikeushallintopäällikölle kuuluu asetuksen 11 §:n mukaan ulosoton ohjaus-, tarkastus- ja koulutustehtäviä sekä ulosottomiehen toimia koskevien hallintokantelujen ratkaiseminen. Ehdotettu laki ei kuitenkaan koske lääninhallitukselle ulosottotoimilain nojalla aikaisemmin kuuluneita hallintotehtäviä. Asioiden vireilläolo lääninhallituksessa lakkaa ehdotetun lain voimaan tullessa, jolloin ne ulosoton hallintoasetuksen nojalla kuuluu lääninhallituksessa käsiteltäviksi.

Ulosotonhaltijalle kuuluvat asiat sekä ulosoton hallintoasiat käsitellään tavallisesti lääninhallituksen oikeushallinto-osastossa tai oikeushallintoyksikössä. Sama yksikkö käsittelee yleishallintoviranomaisena myös eräitä muita tehtäviä. Tällaisia tehtäviä ovat esimerkiksi vanhojen sakkojen ja korvausten perintä sekä sakon muuntorangaistuksen täytäntöönpano, valtiolle tulevien haasteiden

tiedoksianto ja valtion edunvalvonta, tiedoksiannot ulkomaille sekä vaaleihin ja velkajärjestelyihin liittyvät asiat. Ulosotto-organisaation uudistamisen ja ulosotonhaltijan lakauttamisen yhteydessä lääninhallituksen näihin tehtäviin ei ole puututtu eivätkä ehdotetun lain säännökset näin ollen koske sanottuja asioita. Oikeusministeriössä tultaneen kuitenkin lähiaikoina erikseen valmistelemaan esimerkiksi sakkojen ja korvausten perintään sekä muuntorangaistuksen täytäntöönpanoon liittyvien asioiden siirtäminen oikeusministeriön alaiselle oikeusrekisterikeskukselle. Tämän uudistuksen toteuttaminen voi kuitenkin olla riippuvainen rikoslain kokonaisuudistuksen valmistelun yhteydessä tehtävistä sakon muuntorangaistusta koskevista ehdotuksista.

Ulosottolain uuden 1 luvun 9 §:n mukaan ulosottoviranomaisesta Ahvenanmaan maakunnassa säädetään erikseen. Säännös vastaa ulosottolain nykyisen 1 luvun 2 §:n 4 momenttia. Ulosottoviranomaisesta ja sen hallinnon järjestämisestä Ahvenanmaan maakunnassa säädetään Ahvenanmaan maakunnan maakunnanvoudinvirastosta annetussa laissa (898/79) ja asetuksessa (160/85). Tähän järjestelyyn ei tässä yhteydessä ehdoteta muutoksia.

Paikallisena ulosottoviranomaisena Ahvenanmaan maakunnassa on näin ollen edelleen oikeusministeriön alainen maakunnanvoudinvirasto. Ulosottomiehenä on maakunnanvouti. Maakunnanvoudista on nykyisin voimassa, mitä nimismiehestä ulosottomiehenä säädetään. Lisäksi maakunnanvoutiin sovelletaan laissa tai asetuksessa erikseen säädettyin poikkeuksin, mitä ulosoton toimeenpanijasta muualla säädetään. Maakunnanvoutiin sovelletaan ehdotetun lain 10 §:n nojalla uusia ulosottomiehenä toimivaa kihlakunnanvoutia koskevia säännöksiä.

3. Esityksen vaikutukset

Vuonna 1994 ulosotonhaltijoille saapui 3 753 asiaa. Koska ulosotonhaltijoille aikaisemmin kuuluneet lainhaut, turvaamistoimet ja virka-avut oli 1 päivästä joulukuuta 1993 siirretty käräjäoikeuksiin, vuonna 1994 saapuneiden asioiden määrä oli noin 24 000 asiaa vähemmän kuin vuonna 1993 (- 86,5 %). Vuoden 1994 lopussa ulosotonhaltijoilla oli vireillä 3 067 asiaa, joista 1 268 oli vanhoja lainhakuja ja 1 799 muita

asioita. Vuonna 1995 ulosotonhaltijoille saapui 3 304 asiaa. Vuoden lopussa oli vireillä 1 836 asiaa, joista lainhakuja oli enää 7. Ulosotonhaltijan lakatessa 1 päivänä joulukuuta 1996 arvioidaan lääninhallituksissa olevan vireillä noin 1 800 ulosotonhaltija-asiaa, joista ulosottovalituksia noin 500, lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevia täytäntöönpanoasioita noin 100, talletuksia noin 1 000, täytäntöönpanosta määräämiseen liittyviä asioita noin 100 sekä noin 50 muuta asiaa.

Osa vireillä olevista asioista käsitellään loppuun suhteellisen nopeasti. Tällaisia asioita ovat ainakin ulosoton muutoksenhaut, lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevat täytäntöönpanoasiat sekä erinäiset ulosotto-laissa ulosotonhaltijalle säädetyt tehtävät kuten esimerkiksi täytäntöönpanosta määräämiset. Kun ulosotonhaltijat ovat vuosittain ratkaisseet yli 1 000 ulosottovalitusta ja noin 200 lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevaa täytäntöönpanoasiata, on arvioitavissa, että valtaosa mainituista asioista saadaan lääninhallituksissa käsitellyksi loppuun noin kuudessa kuukaudessa ulosotonhaltijan lakauttamisesta.

On tosin mahdollista, että ennen lain voimaantuloa suoritetusta täytäntöönpanotoimesta haetaan ulosottolain nykyisen 9 luvun 1 §:n nojalla muutosta vasta pitkän ajan kuluu. Kysymys on tällöin ilman määräaikaa tehtävästä niin sanotusta menettelyvalituksesta. Jos kuitenkin täytäntöönpano on jo saatettu loppuun, ei muutoksenhakemus johda tulokseen, vaan asian käsittely raukeaa täytäntöönpanon päättymisen vuoksi.

Ulosotonhaltijalle maksutalletuslain mukaan tehtävistä talletuksista pääosa purkautuu melko nopeasti. Kuitenkin eräät maksutalletuslain ja ulosottolain nojalla tehtävät talletukset saattavat olla vireillä lääninhallituksessa useita vuosia, jopa maksutalletuslain ja ulosottolain mukaisen 10 vuoden maksimiamajan.

Hallituksen esityksessä ulosotonhaltijan lakauttamista koskevaksi lainsäädännöksi ehdotetaan maksutalletuslakia muutettavaksi niin, että lääninhallitukset hoitaisivat lain voimaantulon jälkeen vireille tulevat sanotun lain mukaiset asiat. Ulosottolakiin ehdotetuista muutoksista seuraa, että ulosottomiehet eivät enää tallettaisi varoja ulosotonhaltijalle (läänikonttoriin) tai lääninhallitukseen. Lääninhallituksessa nykyisin työsken-

televät virkamiehet pystyvät käsittelemään lain voimaan tullessa ulosotonhaltijalla vireillä olevat talletukset ja lain voimaantulon jälkeen vireille tulevat uudet maksutalletuslain ja muiden lakien mukaiset talletukset.

Kokonaisuutena arvioiden vireillä olevien ulosotonhaltija-asioiden käsitteleminen loppuun lääninhallituksissa tulee taloudellisemmaksi kuin keskeneräisten asioiden siirtäminen niille viranomaisille, joille vastaavat uudet asiat on siirretty. Tällöin voidaan säästää asioiden siirtämisen aiheuttamat kustannukset samoin kuin ne kustannukset, jotka aiheutuvat päällekkäisyydestä.

Lääninhallitusten oikeushallintoyksiköissä ulosotonhaltijan ja muissa tehtävissä työskentelee nykyään noin 50—60 henkilöä. Ulosotonhaltijan lakauttamista koskevassa esityksessä, joka annetaan yhtäaikaan tämän esityksen kanssa, on arvioitu, että ulosoton organisaation ja muutoksenhaun sekä lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanon uudistamisen jälkeen sekä ulosotonhaltijan tulua lakautetuksi lääninhallitusten henkilöstötarve ulosoton ja muissa oikeushallinnon tehtävissä on yhteensä noin 40—45 henkilöä. Viimeistään puolen vuoden siirtymävaiheen jälkeen voitaisiin nykyisestä henkilökunnasta noin 10—15 siirtää lääninhallituksen muihin tehtäviin taikka muualle valtionhallinnon tehtäviin, erityisesti käräjäoikeuksiin.

Lääninhallitusten oikeushallintoyksiköihin jäljelle jäävästä henkilökunnasta noin 15—20 käsittelee vanhojen sakkujen ja korvausten perintää sekä sakon muuntorangastusten täytäntöönpanoa. Erikseen on harkittavana näiden asioiden siirtäminen pois lääninhallituksista. Rikoslain kokonaisuudistusta valmisteleavan projektin sakon muuntorangastusta koskevat uudet ehdotukset saattavat kuitenkin vaikuttaa siirtämisaikatauluun.

Ulosottoviranomaisia ja ulosottoasioiden muutoksenhakua koskevan lainsäädännön uudistamista koskevassa esityksessä, johon sisältyviä lakiehdotuksia ehdotettu laki myös koskee, on arvioitu erikseen, mitä organisatorisia ja taloudellisia vaikutuksia sanotulla esityksellä tulee olemaan. Lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanon uudistamisen resurssilaskelma ja vaikutusarvio sisältyvät hallituksen esitykseen lainsäädännöksi lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanon uudistamisesta.

4. Asian valmistelu

Ehdotettu laki on valmisteltu oikeusministeriön asettamassa työryhmässä. Lakiehdotuksen johdosta on kuultu eräitä oikeusministeriön nimeämiä asiantuntijoita sekä pyydetty lausunto sisäasiainministeriöltä ja Uudenmaan lääninhallitukselta.

5. Riippuvuus muista esityksistä

Ehdotettu laki koskee eduskunnan hyväksymiä lakeja 197/96 ja 199/96 samoin kuin lakiehdotusta lapsen huoltoa ja tapaamisoi-

keutta koskevan päätöksen täytäntöönpanon uudistamisesta. Lisäksi siirtymäsäännökset koskevat niitä lakiehdotuksia, jotka sisältyvät yhtä aikaa tämän esityksen kanssa eduskunnalle annettavaan esitykseen ulosotonhaltijan lakkauttamista koskevaksi lainsäädännöksi.

Lain 1 §:ään ehdotetaan selvyiden vuoksi otettavaksi nimenomainen luettelo niistä laeista, joita laki koskee. Mikäli ehdotettuihin lakeihin (esimerkiksi HE 96/1995 vp) tehdään muutoksia niitä säädettäessä, on erikseen otettava huomioon muutosten vaikutus siirtymäsäännöksiin.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

1 §. *Soveltamisala.* Pykälässä luetellaan ne lait, joita koskevat siirtymäsäännökset ovat lakiehdotuksessa. Lait sisältyvät ulosottoviranomaisia ja ulosottoasioiden muutoksenhakua koskevan lainsäädännön uudistamisesta ja lainsäädännöksi lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanon uudistamisesta eduskunnalle annettuihin esityksiin sekä yhtä aikaa tämän esityksen kanssa eduskunnalle annettavaan esitykseen ulosotonhaltijan lakkauttamista koskevaksi lainsäädännöksi. Ensin mainittuun esitykseen sisältyvät lait eduskunta on jo hyväksynyt. Kaikkien pykälässä mainittujen lakien voimaantulosäännösten mukaan siirtymäsäännöksistä säädetään erikseen lailla.

Ehdotettu laki sisältää siirtymäsäännökset, jotka koskevat kaikkia ulosotonhaltijan käsiteltäviksi kuuluvia asioita sekä ulosottomiehellä ja muutoksenhakutuomioistuinmessä vireillä olevia ulosottoasioita. Ulosottomiehellä vireillä oleva muukin asia kuin ulosottoasia siirtyy ja käsitellään ehdotuksen 4 §:n mukaisesti.

Mainittuihin hallituksen esityksiin sisältyy myös muita kuin ehdotetun lain 1 §:ssä lueteltuja lakeja koskevia muutosehdotuksia. Jo hyväksytyt tai ehdotetut muutokset ovat kuitenkin näiltä osin sellaisia, että siirtymäsäännöksiä ei ole pidetty tarpeellisina. Tavallisesti muutetut säännökset tulevat välittömästi

sovellettaviksi lain voimaan tullessa vireillä olevissa asioissa. Esimerkiksi ulosottoviranomaisia ja ulosottoasioiden muutoksenhakua koskevan lainsäädännön uudistamista koskevaan esitykseen sisältyvä maksuttomasta oikeudenkäynnistä annetun lain 1 §:n muuttaminen merkitsee sitä, että lain voimaan tullessa yleisessä tuomioistuimessa, esimerkiksi hovioikeudessa, vireillä olevassa ulosottolain mukaisessa valitusasiassa voitaisiin heti myöntää maksuton oikeudenkäynti. Jos muualla laissa viitataan näihin yhdessä 1 §:ssä mainittujen lakien kanssa voimaan tuleviin muiden lakien uusiin säännöksiin, on ehdotetun lain 10 §:n 1 momentin nojalla aikaisemman säännöksen asemasta sovellettava sen tilalle tullutta uutta säännöstä.

2 §. *Ulosotonhaltijalta lääninhallitukselle siirtyvät asiat.* Pykälässä säädetään ulosotonhaltijan toiminnan lakkaamisesta, ulosotonhaltijalla vireillä olevien ja eräiden muiden asioiden käsittelystä lääninhallituksessa sekä asioiden käsittelyyn sovellettavasta laista.

Ulosottolain nykyisen 1 luvun 1 §:n mukaan ulosottoasioita käsittelee ja tutkii ulosotonhaltija, jona toimii lääninhallitus.

Ulosottolain uudessa 1 luvussa, joka tulee voimaan 1 päivänä joulukuuta 1996, ei enää ole ulosotonhaltijaa koskevia säännöksiä. Tämän vuoksi pykälän 1 momentissa ehdotetaan nimenomaisesti todettavaksi, että ulosotonhaltijan toiminta lakkaa 1 päivänä joulukuuta 1996. Lääninhallitusten toiminta ulosottotoimen piirihallintoviranomaisina

lakkaa myös sanotusta ajankohdasta lukien ulosottoimilain kumoamisen ja ulosottolain uuden 1 luvun voimaantulon johdosta. Lääninhallitukselle tullaan kuitenkin ulosoton hallintoasetuksella antamaan eräitä ulosottoimen hallintotehtäviä.

Pykälän 2 momentissa mainitut asiat käsittelee ulosotonhaltijan toiminnan lakattua asianomainen lääninhallitus. Asianomaisella lääninhallituksella tarkoitetaan samaa lääninhallitusta, joka on kysymyksessä olevassa asiassa toiminut aikaisemmin ulosotonhaltijana. Lakiehdotuksen 5 §:n 2 momentissa mainittua poikkeusta lukuun ottamatta 2 §:n 2 momentissa tarkoitettuja asioita ei siirretäisi muille viranomaisille kuten esimerkiksi käräjäoikeudelle tai ulosottomiehelle, vaikka vastaavat asiat, jotka tulevat vireille lain voimaantulon jälkeen, kuuluisivatkin niiden käsiteltäviksi.

Momentin 1 kohdan mukaan lääninhallitus käsittelee ulosotonhaltijalla lain voimaan tullessa vireillä olevan asian. Säännöksessä tarkoitetaan niitä asioita, jotka ulosottolain ja muiden lakien nojalla kuuluvat ulosotonhaltijan käsiteltäviksi ja jotka voivat olla "vireillä" säännöksen tarkoittamassa mielessä.

Keskeneräiset ulosotonhaltija-asiat käsitellään 1 kohdan nojalla loppuun lääninhallituksessa siitä riippumatta, onko vastaava uusi asia siirretty muulle viranomaiselle vai käsittelee lääninhallitus uudet asiat puheena olevan momentin 3 kohdan perusteella normaaleina hallintoasioina. Vireillä olevat asiat käsitellään pykälän 3 momentin mukaan noudattaen aina soveltuvin osin aikaisempia säännöksiä.

Lääninhallituksessa käsitellään 2 momentin 1 kohdan nojalla esimerkiksi ulosottomiehen täytäntöönpanotoimia ja päätöksiä koskevat vireillä olevat valitukset, erilaiset täytäntöönpanosta määräämiseen liittyvät asiat sekä talletusasiat. Ehdotuksen 9 §:n 1 momentin säännös huomioon ottaen lääninhallituksessa käsitellään loppuun myös vireillä olevat lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun päätöksen täytäntöönpanoa koskevat asiat.

Jos ulosottolain aikaisemman säännöksen mukaisen uhkasakon asettaminen tai tuomitseminen (esim. UL 3:4, 5 ja 34 d) on ehdotetun lain voimaan tullessa vireillä ulosotonhaltijalla, tähän täytäntöönpanoon liittyvästä asiasta päättää momentin 1 kohdan mukaisesti lääninhallitus. Jos ulosottolain nojalla asetetun uhkasakon tuomitsemista haetaan

vasta tämän lain voimaantulon jälkeen, tuomitsemisesta päättää ehdotuksen 7 §:n 1 momentin mukaan käräjäoikeus. Lain voimaantulon jälkeen uuden uhkasakon asettaa ulosottolakiin ehdotettujen muutosten perusteella ulosottomies. Lääninhallitus ei enää käsittelee asiaa, vaikka ulosotonhaltija olisikin samaa päätöstä koskevassa täytäntöönpanossa ennen lain voimaantuloa päättänyt pakkokeinojen käyttämisestä.

Pykälän 2 momentin 1 kohtaa ei sovelleta vireillä olevaan aikaisemman lain mukaan lääninhallitukselle tai ulosotonhaltijalle kuuluaan ulosoton hallintoasiaan. Sitä alemmaa ulosottoviranomaista, jota koskevan hallintoasian käsittely saattaa olla kesken ehdotetun lain voimaan tullessa, ei ulosottolain 1 luvun uudistuksen voimaantulon jälkeen enää ole olemassa.

Jos ulosottovalitus ei lain voimaan tullessa vielä ole vireillä eikä siten tule käsitellyksi 2 momentin 1 kohdan nojalla, mutta se koskee kuitenkin täytäntöönpanotointa, joka on tehty ennen lain voimaantuloa, valitus tulee lääninhallituksen käsiteltäväksi pykälän 2 momentin 2 kohdan nojalla. Viimeksi mainittu valitus käsitellään puheena olevan pykälän 3 momentin ja 5 §:n 1 momentin mukaan noudattaen soveltuvin osin aikaisemman lain säännöksiä.

Valituksia, jotka voivat tulla lääninhallituksen käsiteltäviksi 2 momentin 2 kohdan nojalla, olisivat sellaiset valitukset, joissa muutoksenhaun määräaika päättyy lain voimaantulon jälkeen tai joissa valitukselle ei ole säädetty määräaika. Viimeksi mainittuja olisivat lähinnä ulosottolain nykyisen 9 luvun 1 §:ssä tarkoitettut niin sanotut menettelyvalitukset.

Momentin 2 kohdan ja 5 §:n 1 momentin nojalla lääninhallitus käsittelee myös ennen lain voimaantuloa tehtyä ulosottomiehen täytäntöönpanotointa koskevan muutoksenhakemuksen, jonka hovioikeus on palauttanut.

Lainsäädäntöön jää yleisperusteluista ilmenevällä tavalla edelleen joitakin ulosotonhaltijaa koskevia säännöksiä, joita ei nyt ehdoteta muutettavaksi tai kumottavaksi. Tämän vuoksi 2 momentin 3 kohdassa säädettäisiin, että lääninhallitus käsittelee myös sellaisen asian, joka voimassa olevien säännösten mukaan yhä kuuluu ulosotonhaltijan käsiteltäväksi. Tällaista asiaa ei ole sitä itseään koskevia säännöksiä muuttamalla siirret-

ty ulosotonhaltijalta muulle viranomaiselle. Momentin 3 kohdan säännöksessä tarkoitetaan vain sellaisia asioita, joka tulevat vireille ulosotonhaltijan toiminnan lakattua. Ulosotonhaltijalla vireillä olevan asian lääninhallitus käsittelee loppuun momentin 1 kohdan nojalla.

Momentin 3 kohtaa sovelletaan muun muassa eräiden muiden lakien kuin ulosottolain ja maksutalletuslain nojalla ulosotonhaltijalle tehtäviin talletuksiin kuten esimerkiksi lohkotilan kiinnitysvastuun rajoittamisesta annetun lain (4/37) 11 §:n mukaisiin talletuksiin. Lääninhallitus käsittelee 3 kohdan nojalla myös määräajasta velkomisasiissa sekä julkisesta haasteesta velkojille annetun asetuksen 1 §:n mukaisen ilmoituksen saatavan vanhentumisesta. Uuden ulosottolain voimaantulon jälkeen siitä mitä sen johdosta on vaarin otettava annetun asetuksen 9 §:n mukaan viimeksi mainittu ilmoitus voidaan tehdä ulosotonhaltijalle.

Momentin 3 kohdan säännös on myös eräänlainen varmistussäännös. Lääninhallitus käsittelee esimerkiksi sellaiset keisarin tai kuninkaan käskynhaltijalle kuuluvat asiat, joiden ehdotetun lain voimaan tullessa voidaan vielä katsoa kuuluvan ulosotonhaltijan käsiteltäviksi.

Pykälän 3 momentin mukaan 2 momentin 1 ja 2 kohdassa mainittujen asioiden käsittelyssä ja muutoksenhaussa noudatetaan soveltuvin osin aikaisemman lain säännöksiä, jollei ehdotetussa laissa toisin säädetä, esimerkiksi ehdotuksen 5 §:n 2 momentti.

Lääninhallitus käsittelee ulosottomiehen täytäntöönpanotoita koskevan valituksen ulosottolain nykyisen 9 luvun mukaisesti ja lääninhallituksen päätökseen haetaan muutosta ulosottolain 10 luvun mukaisesti hovioikeudelta. Muutoksenhakemuksen käsitteilyyn lääninhallituksessa sovellettavia säännöksiä käsitellään myös 5 §:n perusteluissa.

Lääninhallitus käsittelee aikaisempien säännösten mukaisesti myös ulosotonhaltijalla vireillä olevat täytäntöönpanosta määräämiseen liittyvät asiat, vaikka toimivalta päätää esimerkiksi uhkasakon asettamisesta lain voimaantulon jälkeen kuuluukin ulosottomiehelle.

Lääninhallitus vastaa aikaisempien säännösten mukaisesti varoista, jotka ulosottomies on ennen ehdotetun lain voimaantuloa ulosottoasiassa tallettanut ulosotonhaltijalle lääninrahastoon ulosottolain 6 luvun nykyi-

sen 17 ja 24 §:n nojalla. Näin ollen lääninhallitus ratkaisisi esimerkiksi ulosoton asianosaisen oikeuden nostaa talletetut varat ulosottolain 6 luvun nykyisten 17 ja 18 §:n nojalla. Lääninhallituksen päätökseen tällaisessa lain voimaan tullessa vireillä olevassa talletusasiassa haettaisiin muutosta ulosottolain nykyisen 10 luvun mukaisesti hovioikeudelta.

Ulosotonhaltijalla lain voimaan tullessa vireillä olevat maksutalletuslain mukaiset talletusasiat käsiteltäisiin lääninhallituksessa loppuun maksutalletuslain aikaisempien säännösten mukaisesti. Oikeuskäytännössä on katsottu, että ulosotonhaltijan tällaisessa asiassa tekemään päätökseen ei saa hakea muutosta hovioikeudelta. Ulosotonhaltijan lakkauttamisen yhteydessä ehdotetaan, että maksutalletuslain mukaiset talletusasiat käsittelee lääninhallitus. Valitusoikeus lain voimaantulon jälkeen vireille tulevassa talletusasiassa tehdystä päätöksestä ratkaistaisiin muutoksenhausta hallintoasioissa annetun lain (154/50), jäljempänä *hallintovalituslaki*, säännösten nojalla.

Lunastuslain nykyisessä 52, 68, 79 ja 94 §:ssä on erityisiä säännöksiä ulosotonhaltijalle kuuluvan asian käsittelystä ja muutoksenhausta ulosottolain nykyisen 10 luvun mukaisesti hovioikeuteen. Näitä säännöksiä sovellettaisiin lain voimaan tullessa vireillä olevassa asiassa. Lunastuslakia ehdotetaan ulosotonhaltijan lakkauttamiseen liittyen kuitenkin muutettavaksi niin, että asioiden käsittely siirretään ulosotonhaltijalta lääninhallitukselle. Lain voimaantulon jälkeen vireille tulevat asiat käsiteltäisiin lääninhallituksessa ja lääninhallituksen päätöksiin haettaisiin muutosta hallintovalituslain nojalla.

Pykälän 3 momentin säännöksiä sovellettaisiin 2 momentin 1 ja 2 kohdassa mainittuihin asioihin vain tietyn ylimenokauden ajan. Kun vireillä olevat asiat on käsitelty loppuun tai kun ulosottomiehen aikaisemman lain aikana tekemistä täytäntöönpanotoimista ei enää voida valittaa taikka valittaminen täytäntöönpanon päättymisen vuoksi olisi menettänyt merkityksensä, säännösten soveltamisen tarve lakkaa.

Pykälän 2 momentin 3 kohdassa mainitut ehdotetun lain voimaan tulon jälkeen vireille tulevat asiat sen sijaan kuuluisivat lääninhallitukselle pysyvästi. Näihin asioihin ei pykälän 3 momentin mukaan sovellettaisi aikaisempia ulosotonhaltijaa koskevia säännöksiä.

Asiat käsiteltäisiin lääninhallituksessa normaalissa hallintomenettelyssä. Muutoksenhaun osalta olisi voimassa, mitä muutoksenhausta lääninhallituksen päätökseen säädetään. Tältä osin ne rinnastuisivat asioihin, jotka on nimenomaisesti kutakin asiaa koskevan säännöksen muutoksella siirretty lääninhallituksen käsiteltäviksi.

Lääninhallituksen päätöksiin haettaisiin lääninhallitusasetuksen (638/92) 9 §:n mukaan muutosta hallintovalituslain mukaisessa järjestyksessä. Viimeksi mainitun lain korvannee hallintolainkäyttölaki, jota koskeva lakiehdotus sisältyy eduskunnan käsiteltävänä olevaan esitykseen laiksi hallintolainkäytöstä ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi (HE 217/1995 vp).

Lääninhallituksen käsiteltäväksi ei 2 momentin 3 kohdan nojalla jäisi varsinaisia ulosottoasioita. Lääninhallitus ei sanotun säännöksen nojalla tekisi sellaisia (ulosotonhaltijan) ulosottopäätöksiä, joita koskeva muutoksenhaku hallintovalituslain 1 §:n 2 momentin mukaan on "erikseen järjestetty". Vaikka lääninhallitukseen jäävien asioiden käsittely onkin aikaisemmin kuulunut ulosotonhaltijalle, asioihin voidaan soveltaa myös hallintomenettelylakia (598/82).

Ulosottolain nykyisen 1 luvun 1 §:n 2 momentin mukaan lääninhallitus on ulosotonhaltijana myös Ahvenanmaan maakunnassa. Kun ulosottolain uuteen 1 lukuun ei enää sisälly tällaista säännöstä ja kun ulosotonhaltijan toiminta lakkaa, Ahvenanmaan maakunnassakin ulosotonhaltijalla vireillä olevat asiat käsitellään lääninhallituksessa 2 §:n mukaisesti.

Ehdotuksen 8 ja 9 §:n perusteluista tarkemmin ilmenevällä tavalla 2 §:n säännöksiä sovelletaan myös osamaksukauppalaan mukaiseen asiaan sekä lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanoon, joka on vireillä lain voimaan tullessa.

3 §. *Ulosotonhaltijan päätöksen täytäntöönpantavuus.* Ulosotonhaltijan päätös, jolla maksuvelvollisuus on vahvistettu, ja muu ulosottoasiassa annettu ulosotonhaltijan päätös, on ulosottolain 3 luvun 1 §:n 1 momentin nykyisen 5 kohdan mukaan ulosottolain mukainen täytäntöönpanoperuste, jonka täytäntöönpanossa noudatetaan ulosottolain 4—6 luvun säännöksiä.

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi ulosotonhaltijan ennen lain voimaantu-

loa tekemän päätöksen täytäntöönpanosta ulosotonhaltijan toiminnan lakkaamisen jälkeen. Päätös pantaisiin ehdotuksen mukaan täytäntöön noudattaen ehdotetun lain voimaan tullessa voimassa olleita aikaisempia säännöksiä, jotka koskevat ulosotonhaltijan päätöksen täytäntöönpantavuutta.

Ulosotonhaltijan päätös, jolla maksuvelvollisuus on jollekulle määrätty, pannaan ulosottolain nykyisen 3 luvun 17 §:n mukaan täytäntöön samalla tavalla kuin alioikeuden vastaava päätös. Ulosotonhaltijan päätöksen täytäntöönpanossa noudatettaisiin lain voimaantulon jälkeenkin ulosottolain 3 luvun 7 §:n säännöksiä, jotka mahdollistavat täytäntöönpanon rajoitetusti jo ennen lainvoimaa.

Ulosottolain 3 luvun 18 §:n mukaan ulosotonhaltijan muu ulosottoasiassa antama päätös pannaan täytäntöön valituksesta huolimatta. Päätöstä, jolla joku on tuomittu sakkoon tai uhkasakkoon, ei kuitenkaan saa panna täytäntöön ennen kuin päätös on lainvoimainen. Uhkasakon perimiseksi saadaan kuitenkin ulosmitata omaisuutta, mutta ulosmittattua omaisuutta ei saa myydä ennen kuin päätös on lainvoimainen.

Ehdotuksen 7 §:n 1 momentin mukaan ulosotonhaltijan ennen lain voimaantuloa asettaman uhkasakon tuomitsemista haetaan kuitenkin käräjäoikeudelta. Viimeksi mainitun säännöksen 2 momentin mukaan ulosotonhaltijan ulosottolain 3 luvun nykyisen 5 §:n nojalla tekemän painostusvankeutta koskevan päätöksen täytäntöönpano on kielletty lain voimaantulon jälkeen kokonaan.

Pykälän 2 momentin mukaan mitä 1 momentissa säädetään, koskee myös lääninhallituksen 2 §:n 2 momentin 1 kohdan nojalla tekemää päätöstä.

Ulosotonhaltijan ja lääninhallituksen ulosotonhaltijan asemasta ulosoton valitusasiassa tekemä päätös pannaan täytäntöön ehdotuksen 2 §:n 3 momentin ja 5 §:n 1 momentin nojalla noudattaen ulosottolain aikaisempia muutoksenhakua koskevia säännöksiä.

Ehdotuksen 8 ja 9 §:ssä, jotka koskevat osamaksukauppalaissa tarkoitettua asiaa ja lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanoa, viitataan myös puheena olevaan ehdotuksen 3 §:ään.

4 §. *Kaupunginvoudilta ja nimismieheltä kihlakunnanvoudille siirtyvät asiat.* Ulosottolain uuden 1 luvun 1 §:n mukaan ulosottomiehenä toimii kihlakunnanvoudi ja poik-

keuksellisesti poliisin hallinnosta annetun lain 6 a §:ssä tarkoitettu nimismies. Uusi 1 luku, joka sisältyy ehdotuksen 1 §:n 1 kohdassa mainittuun lakiin, tulee voimaan 1 päivänä joulukuuta 1996, jolloin ulosottolain nykyisen 1 luvun 2 §:n 2 momentissa tarkoitettun virkamiehen eli kaupunginvoudin, nimismiehen ja osastopäällikön toiminta ulosottomiehenä lakkaa. Tämä asia todettaisiin nimenomaisesti ehdotuksen 4 §:n 1 momentissa.

Yleisperusteluissa mainitulla tavalla Ahvenanmaan maakunta on paikallishallinto-laissa rajattu kihlakuntajaotuksen ulkopuolelle. Ulosottomiehenä Ahvenanmaan maakunnassa on edelleen maakunnanvouti. Maakunnanvoudista on voimassa, mitä nimismiehestä ulosottomiehenä säädetään. Maakunnanvoutiin sovelletaan myös laissa tai asetuksessa erikseen säädettyin poikkeuksin, mitä ulosoton toimeenpanijasta muualla säädetään.

Nykyisin ulosottomiehen toimialue määrytyy osaksi jo kumotun oikeudellisen jaon (raastuvanoikeudet/kaupunginvoudit) ja osaksi poliisia koskevan alueellisen jaon (nimismiespiirit) perusteella.

Paikallishallintolain 3 §:n mukaan paikallishallinto järjestetään kihlakunnittain ja läänin alue jaetaan kihlakuntiin kuntien rajoja noudattaen. Kihlakuntajaosta annettu valtioneuvoston päätös tulee voimaan 1 päivänä joulukuuta 1996. Paikallishallintolain 4 §:n mukaan kihlakunnassa on joko kihlakunnanvirasto tai erillisiä virastoja sen mukaan kuin valtioneuvosto päättää. Myös kihlakuntien virastotyyppistä ja kielellisestä jaotuksesta annettu valtioneuvoston päätös tulee voimaan sanottuna ajankohtana. Ehdotuksen 1 §:n 1 kohdassa mainittuun lakiin sisältyvät paikallishallintouudistuksen edellyttämät ulosottoviranomaisia ja heidän toimialuettaan koskevat uudet säännökset.

Puheena olevan pykälän 2 momentin mukaan ulosottomiehellä vireillä oleva asia siirtyy kihlakunnanvoudin taikka ulosottolain uuden 1 luvun 1 §:ssä tarkoitettun nimismiehen tai heidän määräämänsä virkamiehen käsiteltäväksi siinä kihlakunnassa tai jossakin niistä kihlakunnista, joka on tullut ulosottomiehen aikaisemman toimialueen tilalle. Säännös koskee ulosottoasioiden ohella muitakin ulosottomiehen käsiteltäviksi kuuluvia asioita kuten esimerkiksi yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain (57/93) 53 §:n

2 momentin ja 41 §:n 1 momentin mukaan ulosottomiehelle kuuluvia asioita. Asian siirtäminen ratkaistaan sen tilanteen mukaisesti, joka on vallinnut alueellisesta toimivallasta päätettäessä.

Jos oikeusministeriö on ulosottolain uuden 1 luvun 3 §:n 2 momentin mukaisesti määrännyt kihlakunnan ulosottoviraston tai kihlakunnanviraston ulosotto-osaston hoitamaan tehtäviä toisen kihlakunnan alueella, lain voimaan tullessa vireillä oleva ulosottoasia siirtyy tähän ulosottovirastoon tai ulosotto-osastoon.

Jos ulosottomiehen aikaisempi toimialue tulee poikkeuksellisesti kuulumaan osana kahteen tai useampaan kihlakuntaan, voidaan vireillä oleva asia käsitellä loppuun jossakin niistä. Ensisijaisesti tulisi kuitenkin pyrkiä siihen, että asian käsittelee ulosottomies, jonka toimivaltaan asian käsittely kuuluisi, jos täytäntöönpanoa haettaisiin vasta lain voimaantulon jälkeen. Oikeusministeriö, jolle ulosottolain uuden 1 luvun 10 §:n mukaan kuuluu ulosottotoimen yleinen johto, ohjaus ja valvonta, voi antaa ulosottoasioiden siirtämisestä ja asiakkaille tehtävistä ilmoituksista tarkempia ohjeita.

Pykälän 3 momentin mukaan siirretyn asian käsittelyssä noudatetaan ehdotuksen 1 §:ssä mainittuja ja muita tämän lain voimaantulon jälkeen voimassa olevia säännöksiä, jollei ehdotetussa laissa toisin säädetä. Säännös vastaa yleisesti noudatettavaa periaatetta, jonka mukaan uusia menettelytapaa koskevia säännöksiä sovelletaan vireillä olevaan asiaan heti lain voimaantulon jälkeen.

Ulosottomiehen yksinomainen toimivalta määrytyy lain voimaantulon jälkeen ulosottolain uuden 1 luvun 5 §:n mukaisesti. Ulosottomies voi hänellä vireillä olevassa asiassa heti päättää aikaisemmin ulosotonhaltijan toimivaltaan kuuluneiden täytäntöönpanotoimien suorittamisesta, jollei sama asia ole jo vireillä ulosotonhaltijalla ehdotuksen 2 §:n 2 momentin nojalla. Ulosottomies ei voi tällöin esimerkiksi päättää ulosottolain 3 luvun uuden 4 ja 5 §:n nojalla uhkasakon asettamisesta ja maksettavaksi tuomitsemista koskevan vaatimuksen tekemisestä eikä asiassa, joka koskee lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun päätöksen täytäntöönpanoa, uuden lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanosta annetun lain nojalla noutaa lasta ilman lääninhallituksen päätöstä.

Ulosottomies voi suorittaa vireillä olevassa asiassa lain voimaantulon jälkeen tekemänsä päätöksen itseoikaisun sekä antaa osoituksen täytäntöönpanoriidan nostamiseen ulosottolain uuden 9 luvun nojalla, jollei ehdotuksen 6 §:stä muuta johdu. Ulosottomiehen päätökseen, jonka hän on tehnyt vireillä olevassa asiassa lain voimaantulon jälkeen, haetaan muutosta noudattaen ulosottolain uuden 10 luvun säännöksiä. Ulosottoasioissa voidaan soveltaa ulosottolain 3 luvun 21 ja 27 §:n uusia oikeudenkäyntiosoitetta koskevia säännöksiä, jos 3 luvun 21 §:n 4 momentissa tarkoitettu postiosoite on ilmoitettu ulosottomiehelle lain voimaantulon jälkeen.

Eräät ulosottolain jo hyväksytyistä muutoksista ja samanaikaisesti tämän esityksen kanssa eduskunnalle annettavaan ulosotonhaltijan lakkauttamista koskevaksi lainsäädännöksi koskevaan esitykseen sisältyvistä ulosottolain muutosehdotuksista ovat sellaisia, että uusia säännöksiä ei voida soveltaa ulosottomiehen täytäntöönpanoon, joka ehdotetun lain voimaan tullessa vireillä olevassa asiassa tapahtuu lain voimaantulon jälkeen. Eräitä säännöksiä on puolestaan sovellettava taannehtivasti.

Jos tuomiossa määrätään saaminen maksettavaksi sen vakuutena olevasta kiinteästä omaisuudesta, katsotaan omaisuus ulosottolain 4 luvun 22 §:n 1 momentin mukaan välittömästi ulosmitatuksi. Pykälän nykyisen 3 momentin mukaan, jos 1 momentissa tarkoitettun omaisuuden myyntiä ei pyydetä ulosottomieheltä kahden kuukauden kuluessa siitä, kun 1 momentissa tarkoitettu tuomio on tullut lainvoimaiseksi, ulosmittaus automaattisesti raukeaa.

Sanottua momenttia ehdotetaan esityksessä ulosotonhaltijan lakkauttamista koskevaksi lainsäädännöksi muutettavaksi siten, että jollei velkoja ole pyytänyt omaisuuden myyntiä ulosottomieheltä, ulosottomiehen on peruutettava ulosmittaus velallisen tai omistajan pyynnöstä, kun pykälän 1 momentissa tarkoitettun tuomion lainvoimaiseksi tulemisesta on kulunut säädetty määräaika.

Pykälän 4 momentissa ehdotetaan asianosaisten oikeussuojaa huomioon ottaen säädettäväksi, että jos ulosottolain 4 luvun 22 §:n 1 momentissa tarkoitettu tuomio on annettu ennen ehdotetun lain voimaantuloa, noudatetaan asian käsittelyssä lain voimaan tullessa voimassa olleita saman pykälän 3 momentin säännöksiä. Ulosottomiehen on

nykyiseen tapaan viran puolesta seurattava määräajan kulumista ja ilmoitettava raukeamisesta asianomaiselle käräjäoikeudelle.

Ulosottolain 5 luvun 6 §:n uuden 3 momentin mukaan ulosottomiehen on ilmoitettava arvokkaan irtaimen omaisuuden huutokauppakuulutuksesta tai huutokauppailmoituksesta velalliselle. Ulosottomiehen on ehdotetun 4 momentin mukaan tehtävä velalliselle ilmoitus, vaikka huutokauppakuulutus olisi julkaistu tai huutokauppailmoitus tehty jo ennen lain voimaantuloa. Säännös koskee niitä tilanteita, joissa huutokauppa pidetään lain voimaantulon jälkeen. Ilmoitus on tehtävä heti lain tultua voimaan eikä sille ole erityistä määräaikaa. Velallisen tulisi kuitenkin saada tieto huutokaupasta ennen huutokaupan toimittamista.

Ulosottolain 5 luvun 6 §:ään on esityksessä ulosotonhaltijan lakkauttamista koskevaksi lainsäädännöksi ehdotettu lisättäväksi uusi 4 momentti, jonka mukaan pykälän 3 momentissa mainittu ilmoitus olisi tehtävä myös omaisuuden yhteisomistajalle, vaikkei hänen osuuttaan olisikaan ulosmitattu. On perusteltua, että lain voimaantulon jälkeen myös tämä ilmoitus tehdään kaikissa niissä tapauksissa, joissa omaisuuden huutokauppa pidetään lain voimaantulon jälkeen.

Ulosottolain 5 luvun nykyiseen 21 §:ään on ulosottoviranomaisia ja muutoksenhakua koskevan uudistuksen yhteydessä lisätty uusi 3 momentti, jonka mukaan myös velalliselle ja kiinteistön omistajalle on lähetettävä kutsu kiinteistön pakkohuutokauppaan liittyvään velkojainkeskusteluun. Kutsussa on ilmoitettava, että riitautukset velkojainluetteloon otettavia vaateita vastaan on esitettävä velkojainkeskustelussa. Velallinen ei uuden lain voimaantulon jälkeen voi enää turvautua ulosottolain 6 luvun nykyisen 14 §:n mukaiseen takaisinsaantikanteeseen. Siinä tapauksessa, että hän on lain voimaantulon jälkeen pidettävässä velkojainkeskustelussa laiminlyönyt esittää saatavaa koskevan väitteen, hän ei voi myöskään saada osoitusta täytäntöönpanoriitakanteen nostamiseen.

Joulukuun 1 päivänä 1996 voimaan tulevaan ulosottolain 5 luvun nykyiseen 21 §:ään on lisätty 3 momentti. Se on voimassa vain 31 päivään joulukuuta 1996, koska maakaaren (540/95) säätämisen yhteydessä ulosottolain 5 luvun nykyinen 21 § on muutettu kokonaan 1 päivästä tammikuuta 1997 ulosottolain muuttamisesta annetulla

lailla (551/95). Esitykseen ulosotonhaltijan lakkauttamista koskevaksi lainsäädännöksi sisältyy ehdotus uuden 3 momentin lisäämisestä viimeksi mainittuun säännökseen. Tällöin säännöksessä tulee otetuksi huomioon sekä 1 päivänä joulukuuta 1996 voimaan tulevat väliaikaiset muutokset että maakaaren aiheuttamat muutokset. Uusi ulosottolain 5 luvun 21 § tulisi kokonaisuudessaan voimaan yhtä aikaa maakaaren kanssa eli 1 päivänä tammikuuta 1997.

Pykälän 4 momentissa ehdotetaan edellä mainituista syistä säädettäväksi, että ulosottomiehen on lähetettävä ulosottolain 5 luvun 21 §:n 3 momentissa (197/96) tarkoitettu kutsu, jos velkojainkeskustelu pidetään tämän lain tultua voimaan, tai ulosottolain 5 luvun 21 §:n 2 momentissa (551/95) ja 3 momentissa tarkoitettu kutsu, jos asianosaiskeskustelu pidetään 1 päivän tammikuuta 1997 jälkeen.

Kutsu on lähetettävä heti lain voimaantulon jälkeen. Kutsu olisi annettava todisteellisesti tiedoksi, jos huutokauppaan on aikaa vähemmän kuin neljä viikkoa, jollaista menettelyä ulosottolain 5 luvun 21 §:n 2 momentissa edellytetään tavallisen kirjeen osalta. Lain voimaantulon jälkeen ilmoitettuun ulosottolain 3 luvun 21 §:n 4 momentin ja 27 §:n 3 momentin mukaiseen oikeudenkäyntiosoitteeseen voitaisiin ilmoitus tehdä tavallisella kirjeellä myöhemminkin. Tiedoksiannon on aina tapahduttava niin paljon ennen velkojainkeskustelua, että velallinen voi saapua keskusteluun valvomaan oikeuksiaan. Jos velkojainkeskustelu pidetään heti lain voimaantulon jälkeen joulukuussa 1996 tai asianosaiskeskustelu tammikuussa 1997, ulosottomies voi joutua lähettämään ilmoituksen jo ennen lain voimaantuloa.

Muutoksenhaku-uudistuksen yhteydessä muutetun ulosottolain 6 luvun 18 §:n mukaan, jos jako-osa on laskettu saamiselle, josta ei ole esitetty saamistodistetta, eikä velkoja ilmaannu ja esitä saamistodistetta kahden vuoden kuluessa huutokaupan lainvoimaiseksi tulemisesta, hän menettää oikeutensa jako-osaan. Aikaisemman lain mukaan velkoja ei menettänyt oikeutta jako-osaan. Tosin muu velkoja saattoi nostaa varat, mutta tällöin hänen oli asetettava vakuus. Uusi 6 luvun 18 § ei aiheuta velkasuhteen katkeamista henkilökohtaisesti vastuussa olevaan velalliseen nähden. Kuitenkin se vakuuden raukeamisen johdosta oleellisesti

heikentää velkojan mahdollisuutta saada saatavansa perityksi velalliselta. Tästä syystä ehdotetaan, että lakiin otettaisiin säännös, jonka mukaan jos ulosottolain 5 luvun 24 §:ssä tarkoitettu velkojainkeskustelu on pidetty ennen lain voimaantuloa, sovelletaan valvomatta jääneeseen jako-osaan ulosottolain 6 luvun aikaisempaa 18 §:ää. Jos saamistodistetta ei ole esitetty kauppahinnanjaossakaan, ulosottomiehen on pantava sanottu jako-osa erilleen ja talletettava se aikaisempien säännösten mukaisesti lääninhallitukseen siinäkin tapauksessa, että ulosottolain uudet säännökset muutoin olisivat jo voimassa. Käytännössä ulosottomiehet järjestävät uuden velkojainkeskustelun silloin, kun kiinteistö myydään pakkohuutokaupalla uudestaan ulosottolain 5 luvun 42 §:n nojalla. Tällöin määräävä on ensimmäisen velkojainkeskustelun ajankohta, koska kysymys on saman menettelyn jatkamisesta.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin ennen lain voimaantuloa tehtyä toimitusta, tointa tai päätöstä koskevasta itseoikaisusta. Ulosottolain uuden 9 luvun 1 §:n mukaan ulosottomiehellä on suhteellisen laajat valtuudet asiavirheen sekä kirjoitus- ja laskuvirheen oikaisuun. Ulosottomies voi oikaista sekä lainvoimaista että lainvoimaa vailla olevaa täytäntöönpanotointa tai päätöstä. Tämä säännös tulee sellaisenaan sovellettavaksi vireillä olevassa asiassa lain voimaantulon jälkeen tehtäviin toimiin ja päätöksiin.

Ennen lain voimaantuloa tehtyyn lainvoimaa vailla olevaan päätökseen haetaan muutosta ulosotonhaltijalta ja lääninhallitus käsittelee valituksen 2 §:n mukaisesti. Ulosottomiehen lain voimaantulon jälkeen tekemästä itseoikaisupäätöksestä haettaisiin muutosta ulosottolain uuden 10 luvun mukaisesti käräjäoikeudelta. Sanotun luvun säännökset ulosottovalituksen ja itseoikaisun välisestä suhteesta koskevat vain käräjäoikeuden käsiteltävänä olevaa ulosottovalitusta. Tämän vuoksi ulosottomiehelle ei sekaannuksen välttämiseksi ole syytä antaa oikeutta suorittaa aikaisemman lain aikana tehdyn lainvoimaa vailla olevan päätöksen itseoikaisua.

Mainitusta syystä pykälän 5 momentissa edellytetään, että aikaisemman lain aikana tehdyn täytäntöönpanotoimen tai päätöksen tulee olla lainvoimainen ennen kuin ulosottomies voi suorittaa ulosottolain uuden 9 luvun 1—5 §:n mukaisen itseoikaisun. Säännös koskee sekä asiavirheen että lasku- ja

kirjoitusvirheen oikaisemista. Itseoikaisun käyttöala määräytyisi 9 luvun 1 §:n mukaisesti, eikä esimerkiksi kokonaan loppuun saatettua täytäntöönpanoa enää voitaisi oikaista. Itseoikaisun suorittamistapaa, oikaisusta ilmoittamista sekä muutoksenhakua ja oikaisupäätöksen täytäntöönpanoa koskisivat uuden 9 luvun 2—5 §:n säännökset.

Ehdotetun lain 10 §:n säännösten nojalla pykälän 3—5 momentin säännökset ulosottomiehellä lain voimaan tullessa vireillä olevan asian käsittelystä koskevat soveltuvin osin myös Ahvenanmaan maakunnanvoudilla vireillä olevaa asiaa.

5 §. *Muutoksenhaku.* Pykälän 1 momentilla on yhteys 2 §:n 2 ja 3 momenttiin, joissa on säännökset siitä, missä järjestyksessä ensimmäisessä valitusasteessa käsitellään lain voimaan tullessa vireillä oleva valitus samoin kuin lain voimaantulon jälkeen vireille tuleva valitus, joka koskee ennen lain voimaantuloa tehtyä täytäntöönpanotointoa. Ulosotonhaltijan lakkauttamisen johdosta on tarpeen ottaa lakiin ensimmäistä valitusastetta koskevat 2 §:n erityissäännökset. Ehdotettu pykälä koskee muutoksenhakua yleisemmin; toisin sanoen miten muutosta haetaan ja miten muutoksenhakemus käsitellään eri valitusasteissa.

Pykälän 1 momentin mukaan täytäntöönpanotoimeen tai päätökseen ulosottoasiassa, joka on tehty ennen lain voimaantuloa, haetaan muutosta ja muutoksenhakemus käsitellään noudattaen soveltuvin osin aikaisemman lain säännöksiä. Säännöstä noudatetaan käsiteltäessä sekä lain voimaan tullessa vireillä olevaa ulosoton muutoksenhakuasiata että sellaista lain voimaantulon jälkeen vireille tulevaa muutoksenhakemusta, joka koskee ennen lain voimaantuloa tehtyä päätöstä tai täytäntöönpanotointoa.

Säännöksessä tarkoitetaan muutoksenhaulla ulosottolain nykyisen 9 ja 10 luvun mukaisen valituksen tekemistä ja tuon valituksen käsittelyä. Ulosottolain mukaisesta takaisin-saannista säädetään erikseen tämän ehdotuksen 6 §:ssä. Ulosottomiehen päätökseen haetaan muutosta ulosottolain nykyisen 9 luvun mukaisesti ulosotonhaltijalta. Ehdotuksen 2 §:n 2 momentin 1 ja 2 kohdan nojalla muutoksenhakemuksen käsitelisi ulosotonhaltijan asemasta lääninhallitus. Tämä todetaan erikseen myös pykälän 1 momentissa.

Ulosoton asianosaisen valitusoikeus ja päätöksen valituskelpoisuus sekä muutoksen-

haun määräaika ratkaistaisiin aikaisemman lain nojalla, lukuun ottamatta momentin viimeisestä virkkeestä ilmenevää poikkeusta. Esimerkiksi ulosottolain uuden 10 luvun 4 ja 5 §:n mukaan ulosottovalitus on aina tehtävä määräajassa. Tästä huolimatta ulosoton asianosaisella olisi ulosottolain nykyisen 9 luvun 1 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa oikeus hakea aikaisemman lain aikana tehtyyn päätökseen muutosta ilman määräaikaa. Ulosoton asianosaisella ei toisaalta olisi oikeutta uuden 10 luvun 5 §:n 3 momentin nojalla hakea muutosta rahavarojen lopputilitykseen, jos tilitys on tehty jo ennen lain voimaantuloa.

Lääninhallitus käsittelee ulosottomiehen täytäntöönpanotointoa tai päätöstä koskevan valituksen ehdotuksen 2 §:n 3 momentin nojalla noudattaen soveltuvin osin aikaisemman lain säännöksiä (ulosottolain 9 ja 10 luku). Säännös vastaa puheena olevaa 5 §:n 1 momenttia. Täytäntöönpanon keskeyttämisestä päätettäisiin nykyisen 9 luvun 9 §:n nojalla. Ulosottolain 3 luvun 12 ja 13 §:n muutoksista kuitenkin seuraa, että täytäntöönpanon perustetta koskevaa muutoksenhakemusta tai oikeudenkäymiskaaren 12 luvun mukaista takaisin-saantikannetta käsittelevän tuomioistuimen tulee soveltaa lain voimaan tullessa vireillä olevaan asiaan heti uuden 9 luvun 14—18 §:ää.

Lääninhallituksen muutoksenhakuasiassa antamaa päätöstä koskevat ulosottolain nykyisen 10 luvun 1 §:n 2 momentin ja 2 §:n muutoksenhakukiellot. Toisaalta asianosainen voi ulosottolain nykyisen 10 luvun 2 §:n nojalla valittaa hovioikeuteen lääninhallituksen päätöksestä, jolla täytäntöönpano on keskeytetty. Ulosottolain uuden 9 luvun 14 §:n 4 momentin mukaan valittaminen keskeyttämis-päätöksestä on kielletty.

Myös hovioikeus ja korkein oikeus joutuvat käsittelemään valituksen, joka koskee ulosottomiehen ennen lain voimaantuloa tekemää tointoa, aikaisemman lain mukaisesti lukuun ottamatta puheena olevan 5 §:n 1 momentin viimeisen virkkeen muutoksenhakuaikaa koskevaa poikkeussäännöstä. Aikaisempia säännöksiä on noudatettava sekä silloin, kun valitus on lain voimaan tullessa vireillä että silloin, kun valitus tulee vireille vasta myöhemmin.

Ulosottolain nykyisessä 10 luvussa on muutoksenhakemuksen käsittelyä hovioikeudessa koskevia säännöksiä. Esimerkiksi oi-

keudenkäyntikulujen korvaamiseen ja täytäntöönpanon keskeyttämiseen sovelletaan nykyisen 10 luvun 13 ja 14 §:ää.

Ulosottolain nykyisen 10 luvun 15 §:n 1 momentin mukaan hovioikeuden päätökseen haetaan muutosta valittamalla noudattaen soveltuvin osin oikeudenkäymiskaaren 30 luvun säännöksiä. Määräaika valituslupan pyytämiseen ja valituksen tekemiseen on kuitenkin 30 päivää siitä päivästä, jona hovioikeuden päätös annettiin. Oikeudenkäymiskaaren 30 luvun 5 §:n 1 momentin mukaan vastaava määräaika on 60 päivää. Ulosottolain uuden 10 luvun 17 §:n 2 momentin mukaan muutoksenhausta hovioikeudesta korkeimpaan oikeuteen on soveltuvin osin voimassa, mitä oikeudenkäymiskaaren 30 luvussa säädetään.

Perusteltua on, että kysymyksessä oleva muutoksenhakuun liittyvä määräaika kaikkien hovioikeuden lain voimaantulon jälkeen antamien päätösten osalta on samanlainen. Tämän vuoksi puheena olevan 5 §:n 1 momentin lopussa ehdotetaan säädettäväksi, että jos hovioikeuden päätös annetaan lain tultua voimaan, valituslupaa korkeimmalta oikeudelta on pyydettävä ja valitus tehtävä oikeudenkäymiskaaren 30 luvun 5 §:n 1 momentin mukaisessa määräajassa.

Pykälän 2 momentissa on säännös lääninhallituksessa vireillä olevan valitusasian siirtämisestä kärjäoikeuteen. Ennen lain voimaantuloa tehtyä ulosmittausta koskeva valitus voi lain voimaantulon jälkeen olla lääninhallituksen tutkittavana ja lain voimaantulon jälkeen tehtyä huutokauppaa koskeva valitus kärjäoikeuden tutkittavana.

Samanaikaisesta vireilläolosta aiheutuvan hukkatyön vähentämiseksi ja ristiriitaisten päätösten estämiseksi 5 §:n 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että jos kärjäoikeudessa vireillä olevassa valituksessa haetaan muutosta samalla perusteella kuin valituksessa, joka samassa asiassa tehdystä aikaisemmasta täytäntöönpanotoimesta on vireillä lääninhallituksessa, voidaan lääninhallituksessa vireillä oleva valitusasia kokonaisuudessaan siirtää kärjäoikeudessa käsiteltäväksi noudattaen soveltuvin osin, mitä ulosottolain uuden 10 luvun 15 §:ssä säädetään.

Ulosoton muutoksenhaku-uudistuksella pyritään ulosoton asianosaisten oikeusturvan parantamiseen. Tämän vuoksi on perusteltua, että lääninhallituksessa vireillä oleva asia

voidaan siirtää uuden muutoksenhakuorganisaation mukaiseen toimieliimeen eli kärjäoikeuteen eikä päinvastoin. Kärjäoikeudessa asianosaiselle voidaan esimerkiksi myöntää maksuton oikeudenkäynti ja valituksen käsittely kärjäoikeudessa mahdollistaa myös valitukseen liittyvän ulosottomiehen itseoikaisun.

Edellytyksenä siirtämiselle on, että lain voimaan tullessa vireillä olevassa täytäntöönpanoasiassa on samalla perusteella valitettu ulosotonhaltijalle tai lääninhallitukseen ja kärjäoikeuteen. Ulosottomies voisi myöhemmän valituksen johdosta antamassaan lausunnossa kiinnittää asiaan huomiota ja ilmoittaa asiasta myös lääninhallitukselle.

Säännös mahdollistaa asian siirtämisen silloinkin, kun valitukset koskevat vain osaksi samaa perustetta. Jos lääninhallituksessa käsiteltävänä oleva ulosmittausvalitus koskee esimerkiksi autoa ja koti-irtaimistoa, lääninhallitus on saattanut keskeyttää täytäntöönpanon vain koti-irtaimiston osalta. Tällöin voidaan lääninhallituksessa vireillä oleva valitus kokonaisuudessaan siirtää kärjäoikeuteen, jossa on vireillä lain voimaantulon jälkeen tapahtunutta auton pakkohuutokauppaa koskeva valitus. Asia olisi aina siirrettävä kokonaisuudessaan, koska osittainen siirtäminen voisi aiheuttaa liian suuria asian käsittelyä koskevia epäselvyyksiä.

Asian siirtämisessä noudatettaisiin soveltuvin osin ulosottolain uuden 10 luvun 15 §:n säännöksiä, jotka koskevat ulosottovalituksen siirtämistä kärjäoikeudesta toiseen kärjäoikeuteen. Puheena olevassa säännöksessä tarkoitettu tilanne on lähtökohtaisesti 10 luvun 15 §:n edellyttämä perusteltu syy siirtämiseen.

Ulosottovalituksen siirtäminen ei olisi pakollista. Valituksia käsittelevien viranomaisten tulisi joka tapauksessa olla yhteydessä keskenään sekä selvillä asian käsittelyn vaiheista ja toisen viranomaisen tekemistä päätöksistä. Valituksia koskevat asiaratkaisut olisi syytä pyrkiä tekemään täytäntöönpanotoimien suorittamisjärjestyksessä.

Asian siirtäminen voi olla perusteetonta, jos asian käsittely lääninhallituksessa on jo edennyt lähes loppuun siinä vaiheessa, kun kärjäoikeuteen vasta saapuu valitus. Asian siirtäminen hidastuttaisi tällöin tarpeettomasti ulosottovalituksen käsittelyä. Jos kärjäoikeuteen saapunut valitus on vain pieneltä osin tehty samalla perusteella kuin läänin-

hallituksessa vireillä oleva valitus, olisi siirtäminen myös perusteetonta. Prosessuaalisten puutteiden vuoksi tutkimatta jäävä samoin kuin selvästi aiheeton valitus olisi myös tarkoituksenmukaista ratkaista heti lääninhallituksessa.

Lääninhallitus päättäisi asian siirtämisestä. Siirtäminen voisi tapahtua sekä asianosaisen pyynnöstä että lääninhallituksen tai käräjäoikeuden aloitteesta. Ennen siirtämistä lääninhallituksen olisi varmistauduttava siitä, että asian siirtämiselle ei ole estettä. Lääninhallituksen olisi heti ilmoitettava siirrosta asianosaisille ja käräjäoikeudelle. Valitusasiakirjat olisi myös heti lähetettävä käräjäoikeuteen. Lääninhallituksen asiaan liittyvät päätökset kuten esimerkiksi päätös täytäntöönpanon keskeyttämisestä olisivat voimassa, kunnes käräjäoikeus toisin määrää. Lääninhallituksen keskeytyspäätökseen voitaisiin ulosottolain nykyisen 9 luvun 9 §:n ja 10 luvun 2 §:n nojalla hakea erikseen muutosta hovi-oikeudelta. Valitusta ei voitaisi siirtää käräjäoikeudesta takaisin lääninhallitukseen, jolleivät uudet erityiset syyt sitä vaatisi. Lääninhallituksen asian siirtämistä koskevaan päätökseen ei saisi hakea muutosta.

Siirretyn valituksen käsittelyssä käräjäoikeudessa noudatetaan puheena olevan 5 §:n 2 momentin mukaan soveltuvin osin lakiehdotuksen 1 §:ssä mainittuja ja muita lain voimaantulon jälkeen voimassa olevia säännöksiä. Lähinnä kyseeseen tulisivat ulosottolain uuden 10 luvun 13 §:n säännökset, jotka koskevat valituksen käsittelyä käräjäoikeudessa. Sen sijaan esimerkiksi valitusoikeutta, valituksen tekemistä sekä muutoksenhaun määräaikaa koskevat säännökset eivät olisi valituksen käsittelysäännöksiä. Käräjäoikeus voisi kuitenkin esimerkiksi pyytää valittajaa täydentämään aikaisempien säännösten mukaisesti laadittua valituskirjelmää noudattaen soveltuvin osin, mitä hakemusasioiden käsittelystä yleisessä alioikeudessa annettussa laissa (307/86) säädetään.

Oikeudesta panna vireille täytäntöönpanoriita siirretyssä asiassa ja käräjäoikeuden oikeudesta antaa täytäntöönpanoriitaa koskeva osoitus olisi ehdotuksen 5 §:n 2 momentin viimeisen virkkeen mukaan voimassa, mitä ehdotuksen 6 §:ssä säädetään.

6 §. *Täytäntöönpanoriita.* Ulosottolain muutoksenhakukeinon luonteiset takaisin-saannit (UL 3:20 a, 4:9 b ja 9 c, 5:9, 11 ja 45 sekä 6:14) samoin kuin ulosottolain 4

luvun 10 §:n ja 6 luvun 12 §:n mukainen vahvistuskanne on korvattu täytäntöönpanoriitaa koskevalla ulosottolain uuden 9 luvun 6 §:n 1 momentin säännöksellä. Myös esimerkiksi saatavan lakkaamista koskeva riita voidaan osoittaa ratkaistavaksi täytäntöönpanoriitana.

Pykälän 1 momentin mukaan ulosottolain 9 luvun 6—13 §:n mukaista täytäntöönpanoriitaa ei saa panna vireille eikä sitä koskevaa osoitusta antaa, jos samaa asiaa koskeva kanne, joka lain voimaantulon jälkeen käsitellään täytäntöönpanoriitana, on lain voimaan tullessa nostettu tai voidaan aikaisempien säännösten nojalla nostaa lain voimaantulon jälkeen taikka jos oikeus kanteen nostamiseen on menetetty.

Säännös antaa ulosottomiehelle ohjeen siitä, kumpi kannemuoto lain voimaan tullessa vireillä olevassa ulosottoasiassa valitaan. Ulosottomies ratkaisee asian ehdotuksen 4 §:n 3 momentin mukaisesti noudattaen heti uusia täytäntöönpanoriitakannetta koskevia säännöksiä, jollei ehdotetun pykälän 1 momentista muuta johdu. Samoin menettelee muutoksenhakutuomioistuimien käsitellessään lain voimaan tullessa vireillä olevassa asiassa tehtyä valitusta, joka koskee lain voimaan tulon jälkeen suoritettua täytäntöönpanotointoa.

Sen sijaan ulosotonhaltijan asemasta asian ratkaiseva lääninhallitus sekä ennen lain voimaantuloa suoritettua täytäntöönpanotointoa koskevaa valitusta käsittelevä muutoksenhakutuomioistuimien ratkaisevat asian ehdotuksen 2 §:n 2 ja 3 momentin sekä 5 §:n 1 momentin mukaisesti noudattaen aikaisempia säännöksiä. Ne eivät voi antaa osoitusta uusien säännösten mukaisen täytäntöönpanoriitakanteen nostamiseen.

Pykälän 1 momentissa todetaan ensiksi se yleisesti voimassa oleva periaate, että jo nostetun kanteen perusteella asianosaisten välillä vireillä olevaa asiaa ei samanaikaisesti voida saattaa uuden prosessin kohteeksi. Kysymys on niin sanotusta kanteen vireilläololei lis pendens vaikutuksesta.

Jos vireillä oleva kanne on muu kuin ulosottolain mukainen takaisinsaantikanne taikka ulosottolain 6 luvun 12 §:n tai 4 luvun 10 §:n mukainen vahvistuskanne, saattaa olla vaikeaa ratkaista, onko kanne sen laatui-nen, että se lain voimaantulon jälkeen voitaisiin käsitellä täytäntöönpanoriitana. Johtoa asian ratkaisuun voidaan saada ulosottovi-

ranomaisia ja ulosottoasioiden muutoksenhakua koskevan lainsäädännön uudistamista koskevan hallituksen esityksen perusteluista. Tällaisia muita kanteita ajetaan kuitenkin äärimmäisen harvoin. Jos osoitusta vireillä olevan kanteen vuoksi ei anneta eikä täytäntöönpanoa keskeytetä, asianosaisen oikeusturva ei kuitenkaan vaarantuisi, sillä hänellä on aina oikeus tehdä suoritetusta täytäntöönpanotoimesta ulosottovalitus, jonka käsitteilyn yhteydessä täytäntöönpano tarvittaessa voidaan keskeyttää.

Pykälän 1 momentin mukaan täytäntöönpanoriitakanteen nostaminen on kielletty myös silloin, kun takaisinsaantikanne tai muu tämän lain voimaantulon jälkeen täytäntöönpanoriitana käsiteltävä kanne voidaan nostaa aikaisempien säännösten nojalla tämän lain voimaantulon jälkeen.

Säännöksessä on vanhat kannetyypit asetettu etusijalle aina silloin, kun ne vielä ovat mahdollisia. Asianosainen ei voisi nostaa ilman osoitusta täytäntöönpanoriitakannetta eikä ulosottomies voisi antaa sitä koskevaa osoitusta, jos takaisinsaantikanne tai muu tämän lain voimaantulon jälkeen täytäntöönpanoriitana käsiteltävä aikaisempien säännösten mukainen kanne voidaan nostaa lain voimaantulon jälkeen. Tämä on mahdollista, jos aikaisempien säännösten mukaisen kanteen nostamisen määräaika on alkanut kulua lain voimaan tullessa tai alkaa kulua lain voimaantulon jälkeen.

Jos kanteen nostamisen määräaika on jo alkanut kulua, aikaisemman lain mukaisen kannetyypin valitseminen on useimmiten selvää. Kanteen nostamisen määräaika alkaa kulua vasta lain voimaantulon jälkeen esimerkiksi siinä tapauksessa, että lääninhallitus tai muutoksenhakuviranomainen on käsitellyt asian ehdotuksen 2 §:n 2 ja 3 momentin sekä 5 §:n 1 momentin perusteella. Niiden on tällöin annettava aikaisemman lain mukainen osoitus takaisinsaantikanteen tai muun ulosoton asianosaisen käytettävissä olevan kanteen nostamiseen.

Ulosottolain 3 luvun nykyisen 20 a §:n mukainen pantin omistajan tai takaajan käytettävissä oleva takaisinsaantikanne on pantava vireille kuuden kuukauden kuluessa panttiin tai takaajaan kohdistuneesta ulosmittauksesta. Jos ulosmittaus on tapahtunut ennen ehdotetun lain voimaantuloa, on myös takaisinsaantikanteen nostamisen määräaika alkanut kulua eikä täytäntöönpanoriitakan-

netta voida panna vireille.

Ulosottolain 5 luvun nykyisen 9, 11 ja 45 §:n mukainen aikaisemman huutokauppaostajan takaisinsaantikanne on pantava vireille kuuden kuukauden kuluessa uudesta huutokaupasta, jossa on todettu aikaisemman ostajan velvollisuus korvata hinnanero ja kulut. Jos uusi huutokauppa on toimitettu ennen ehdotetun lain voimaantuloa, ei täytäntöönpanoriitakannetta voida nostaa.

Ulosottolain 4 luvun nykyisen 9 b ja 9 c §:n nojalla ulosotonhaltija voi velkojan vaatimuksesta vahvistaa velallisen palkan määrän, josta ulosmittaus elatusavun perimiseksi toimitetaan. Ulosotonhaltija voi riitaisessa tapauksessa tai hylätessään hakemuksen ohjata hakijavelkojan nostamaan kanteen tuomioistuimessa työnantajaa vastaan. Jos hakemus hyväksytään, työnantajalla on oikeus hakea takaisinsaantia tuomioistuimessa velkojaa vastaan ajettavalla kanteella. Kanne on molemmissa tapauksissa annettava vastapuolelle tiedoksi kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun asianosainen on saanut tiedon ulosotonhaltijan päätöksestä.

Lääninhallitus voi ulosotonhaltijalla vireillä olevassa asiassa päättää velallisen palkan määrästä lain voimaantulon jälkeenkin, jolloin takaisinsaantia koskeva kanneaika alkaa kulua vasta lain voimaantulon jälkeen. Täytäntöönpanoriitakannetta ei voida panna vireille.

Ulosottomiehelle kuuluu ulosottolain 4 luvun uuden 9 b §:n nojalla toimivalta määrätä palkan määrä muussakin kuin elatusapusaatavaa koskevassa asiassa. Jos ulosotonhaltijalla on vireillä elatusapusaatavaan liittyvä velallisen palkan määrän vahvistaminen, voidaan ulosottomieheltä heti lain voimaantulon jälkeen pyytää muun saatavan ulosotossa velallisen palkan vahvistamista ja ulosottomies voi tällöin antaa osoituksen täytäntöönpanoriitakanteen nostamiseen. Jos ulosotonhaltijan antamaan päätökseen perustuva kanne on jo vireillä tuomioistuimessa tai pannaan vireille täytäntöönpanoriitakanteen nostamisen jälkeen, voitaneen kanteet käsitellä yhdessä noudattaen, mitä oikeudenkäymiskaaren 18 luvussa säädetään.

Ulosottolain 4 luvun nykyisen 10 §:n 1 momentin nojalla ulosottomies voi neuvoa sivullista nostamaan ulosmittattua omaisuutta koskevan vahvistuskanteen kolmen kuukauden määräajassa ulosmittauksesta. Jos ulosmittaus on suoritettu ennen lain voimaantu-

loa, kanteen nostamisen määräaika on alkanut kulua ja kanne on nostettava nykyisten säännösten mukaisesti. Jos ulosmittauksesta on valitettu ulosotonhaltijalle, tämä voi 4 luvun 10 §:n nykyisen 2 momentin nojalla antaa osoituksen kanteen nostamiseen kolmen kuukauden määräajassa. Myöskään silloin kun ulosotonhaltija on antanut osoituksen ennen lain voimaantuloa tai lääninhallitus ratkaisee asian lain voimaan tulon jälkeen, täytäntöönpanoriitaa koskevaa osoitusta ei voida antaa.

Ulosottolain 4 luvun nykyisen 10 §:n 3 momentin mukaan myös velkoja voi nostaa sivullista ja velallista vastaan ajettavan (negatiivisen) vahvistuskanteen siitä, että sivullinen ei omista tiettyä omaisuutta, vaan että omaisuus kuuluu velalliselle. Velkojan kanteelle ei ole ulosottolaissa erityistä määräaika. Näin ollen koska sanottu vahvistuskanne on mahdollista nostaa lain voimaantulon jälkeenkin, täytäntöönpanoriitakannetta ei voida panna vireille.

Ulosottolain 6 luvun nykyisen 12 §:n mukaan velkoja on osoitettava nostamaan kanne riittaisen saatavan vahvistamiseksi, jos saatavalle on huutokaupassa kertynyt jako-osaa. Kanteen voi nostaa myös velallinen ja toinenkin velkoja, jonka oikeus on saatavan olemassaolosta riippuvainen. Jos ulosottomies on antanut velkojalle osoituksen kanteen nostamiseen (määräajassa) jo ennen lain voimaantuloa, lain voimaantulon jälkeen ei voida antaa osoitusta täytäntöönpanoriitakanteen nostamiseen. Toisen velkojan ja velallisen oikeus aikaisemman lain mukaisen kanteen nostamiseen alkaa viimeistään jakososan laskemisesta. Jos jako-osa on laskettu ennen lain voimaantuloa, asiassa ei voida antaa osoitusta täytäntöönpanoriitakanteen nostamiseen.

Velallisen on pantava ulosottolain 6 luvun nykyisen 14 §:n mukainen takaisinsaantikanne vireille kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun pykälässä tarkoitettu kauppasumman jako tai huutokauppa on saanut lainvoiman. Jos jakotoimitus tai huutokauppa on pidetty ennen lain voimaantuloa, mutta toimitus ei vielä ole lainvoimainen, on velallisella oikeus nostaa aikaisemman lain mukainen kanne ehdotetun lain voimaantulon jälkeenkin.

Täytäntöönpanoriitakannetta ei voida panna vireille myöskään siinä tapauksessa, että oikeus sellaisen samaa asiaa koskevan kan-

teen nostamiseen, joka lain voimaantulon jälkeen käsitellään täytäntöönpanoriitana, on menetetty.

Säännös soveltuu erityisesti niihin tilanteisiin, joissa on laiminlyöty noudattaa sitä määräaika, jonka kuluessa takaisinsaantikanne tai muu pykälässä tarkoitettu kanne on aikaisemman lain aikana suoritettuna täytäntöönpanotoimen johdosta nostettava. Jos asianosainen on näin menettänyt oikeutensa sanotun kanteen nostamiseen, hän ei enää voi panna vireille täytäntöönpanoriitakannetta. Jos esimerkiksi sivullinen ei ole ulosottomiehen tai ulosotonhaltijan antamasta osoituksesta huolimatta pannut vireille omistusoikeutensa vahvistuskannetta, ei hänelle täytäntöönpanon jatkuessa enää voida antaa osoitusta täytäntöönpanoriitakanteen nostamiseen.

Eräissä tapauksissa takaisinsaantikanteen nostamisen määräaika on nykyisin niin pitkä ja määräaika lasketaan siten, että ehdotettujen säännösten mukaista täytäntöönpanoriitakannetta tuskin olisi määräajan päättymisen jälkeen edes mahdollista panna vireille. Tällainen määräaika on esimerkiksi ulosottolain 6 luvun nykyisen 14 §:n mukainen kuuden kuukauden määräaika, joka lasketaan huutokaupan lainvoimaisuudesta.

Lääninhallituksen 5 §:n 2 momentin nojalla käräjäoikeuteen siirtämän asian käsittelyssä noudatetaan soveltuvien osin lain voimaantulon jälkeen voimassa olevia säännöksiä. Käräjäoikeus voi antaa osoituksen täytäntöönpanoriitakanteen nostamiseen, jos puheena olevasta ehdotuksen 6 §:n 1 momentista ei muuta johdu ja jos täytäntöönpanoriitakanteen nostaminen ulosottolain uuden 9 luvun 6 §:n nojalla on mahdollista. Jos ulosottomies on esimerkiksi ennen lain voimaantuloa ulosottolain 4 luvun 10 §:ssä tarkoitetussa tilanteessa suorittanut ulosmittauksen osoittamatta sivullista nostamaan vahvistuskannetta ja keskeyttämättä täytäntöönpanoa, sivullinen on voinut valittaa ulosmittauksesta ulosotonhaltijalle tai lääninhallitukseen. Käräjäoikeus voi tällöin käsitellään omaisuuden huutokaupasta tehtyä sivullisen valitusta antaa ulosotonhaltijalle siirtämässä asiassa osoituksen täytäntöönpanoriitakanteen nostamiseen. Käräjäoikeuden päätöksestä alkaa ulosottolain uuden 9 luvun säännösten mukainen määräaika täytäntöönpanoriitakanteen nostamiseen.

Jos ulosottoasia on lain voimaan tullessa

vireillä sekä ulosottomiehellä että muutoksenhakuviranomaisessa, ulosottomies voi täytäntöönpanon jatkuessa lain 4 §:n 3 momentin nojalla antaa osoituksen täytäntöönpanoriitakanteen nostamiseen, jos 6 §:n 1 momentti ei osoituksen antamista estä ja kanteen nostamiselle on ulosottolain uuden 9 luvun 6 §:n mukaiset edellytykset.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin selvyiden vuoksi, että ulosottolain mukainen takaisinsaantikanne sekä pykälässä tarkoitettu muu kanne, joka lain voimaantulon jälkeen käsitellään täytäntöönpanoriitana, pannaan lain voimaantulon jälkeen vireille ja käsitellään tuomioistuimessa noudattaen soveltuvin osin aikaisemman lain säännöksiä.

Nykyisessä ulosottolaissa on useita takaisinsaantikanteen ja vahvistuskanteen vireillepanoon ja käsittelyyn liittyviä säännöksiä (esim. UL 3:13 ja 20 a, 4:9 c ja 10, 5:45 ja 6:14).

7 §. *Pakkokeinoja koskevat ulosottolain säännökset.* Ulosottolain 3 luvun nykyisen 4 §:n nojalla ulosotonhaltija voi asettaa uhkasakon tekemisvelvoitteen sisältävän tuomion täytäntöönpanon yhteydessä. Ulosotonhaltija tuomitsee asettamansa uhkasakon maksettavaksi. Ulosotonhaltija tuomitsee ulosottolain 3 luvun nykyisen 5 §:n nojalla tuomioon sisältyvää kielto- ja sietämisvelvoitetta rikkoneen uhkasakkoon. Ulosottolain 3 luvun nykyisen 34 d §:n 1 momentin nojalla ulosottomies voi asettaa uhkasakon ulosottoselvityksen yhteydessä sekä saadaakseen velallisen kirjanpitokirjat ynnä muun sellaisen aineiston tarkastettavaksi. Ulosottomiehen päätökseen ei saa hakea muutosta. Ulosotonhaltija tuomitsee viimeksi mainitun uhkasakon maksettavaksi ulosottomiehen hakemuksesta.

Hallituksen esityksestä ulosotonhaltijan lakkauttamista koskevaksi lainsäädännöksi seuraa, että lain voimaantulon jälkeen ulosottomies asettaa ulosottolain 3 luvun 4 ja 5 ja 34 d §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa uhkasakon mainitussa esityksessä ehdotetun ulosottolain 3 luvun 39 §:n nojalla. Samassa esityksessä ehdotetun ulosottolain 3 luvun 40 §:n nojalla käräjäoikeus tuomitsee uhkasakon maksettavaksi ulosottomiehen hakemuksesta. Ulosottomies voi tehdä käräjäoikeudelle hakemuksen myös tuomioon sisältyntä kielto- ja sietämisvelvoitetta rikkoneen tuomitsemisesta asetettuun uhkasakkoon.

Ulosotonhaltijan toiminnan lakkaamisen vuoksi on perusteltua, että käräjäoikeus tuomitsee maksettavaksi myös sellaisen uhkasakon, jonka ulosottomies, ulosotonhaltija taikka muutoksenhakutuomioistuin on ulosottolain nojalla asettanut ennen ehdotetun lain voimaantuloa. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi tätä asiaa koskeva säännös.

Jos ulosotonhaltija on ennen lain voimaantuloa tekemisvelvoitteen sisältävän tuomion (teettotuomion) täytäntöönpanossa asettanut uhkasakon, täytäntöönpanon hakijan on lain voimaantulon jälkeen ilmoitettava velvoitteen laiminlyönnistä ulosottomiehelle, joka voi tämän jälkeen mainitun ulosottolain 3 luvun 40 §:n nojalla hakea käräjäoikeudelta uhkasakon tuomitsemista. Ulosottomies voi suorittamassaan täytäntöönpanossa ehdotetun lain voimaantulon jälkeen oma-aloitteisesti hakea uhkasakon tuomitsemista käräjäoikeudelta, kun sakon uhalla noudatettavaa velvoitetta ei ole ulosottomiehen asettamassa määrääjassa täytetty tai kun sitä on rikottu.

Ehdotuksen 2 §:n 2 momentin 1 kohdan nojalla lääninhallitus käsittelee loppuun ulosotonhaltijalla lain voimaan tullessa vireillä olevan uhkasakon asettamista ja tuomitsemista koskevan asian. Asiaa ei siirretä ulosottomiehelle tai käräjäoikeudelle. Asian käsittelyssä lääninhallituksessa ja muutoksenhaussa noudatetaan soveltuvin osin aikaisemman lain säännöksiä.

Ulosottolain nykyisten säännösten mukaan ulosottomies voi asettaa ainoastaan ulosottoselvitykseen liittyvän uhkasakon ulosottolain 3 luvun 34 d §:n nojalla. Koska ulosottomiehen uhkasakon asettamista koskevasta päätöksestä ei voida valittaa, ulosotonhaltijan tai lääninhallituksen käsiteltävänä ei lain voimaan tullessa ole ulosottomiehen asettama uhkasakkoa koskevia valituksia.

Ehdotuksen 5 §:n 1 momentin nojalla muutoksenhakutuomioistuimessa lain voimaan tullessa vireillä oleva ulosotonhaltijan asettama uhkasakkoa koskeva valitus käsitellään loppuun aikaisemman lain mukaisesti. Vastaavasti käsitellään valitus, joka tehdään lääninhallituksen 2 §:n 2 momentin 1 kohdan nojalla tekemästä uhkasakon asettamista koskevasta päätöksestä.

Koska pykälän 1 momentin nojalla käräjäoikeus päättää ennen lain voimaantuloa asetetun uhkasakon tuomitsemisesta, on perusteltua, että käräjäoikeudelta haetaan uh-

kasakon maksettavaksi tuomitsemista myös silloin, kun lääninhallitus tai muutoksenhakutuomioistuin on lain voimaan tullessa vireillä olevassa asiassa asettanut uhkasakon. Myös tästä ehdotetaan säädettäväksi pykälän 1 momentissa.

Jos ulosottolain 3 luvun nykyisessä 34 d §:ssä tarkoitetun uhkasakon asettamista koskeva asia on lain voimaan tullessa vireillä ulosottomiehellä, käsitellään asia loppuun ehdotetun lain 4 §:n 3 momentin mukaisesti noudattaen ulosottolain 3 lukuun lisättäväksi ehdotetun 39 §:n uusia säännöksiä. Lain voimaantulon jälkeen asetetun uhkasakon maksettavaksi tuomitsemista haetaan käräjäoikeudelta samaan lukuun lisättäväksi ehdotetun 40 §:n mukaisesti.

Ulosottolain 3 luvun nykyisen 4 §:n 1 momentin mukaan hakijan vastapuoli voidaan ulosotonhaltijan päätöksellä pakottaa täyttämään tuomioon sisältyvä velvoite vankeudella (ns. painostusvankeus), jos ainoastaan hän voi tehdä velvoitteen sisältämän työn (ns. erityistäyttöinen suoritusvelvollisuus). Painostusvankeuden käyttäminen pakkokeinona ulosottolain mukaisessa täytäntöönpanossa on äärimmäisen harvinaista. Ulosotonhaltijan lakkauttamista koskevaksi lainsäädännöksi koskevan esityksen perusteluissa mainituista syistä painostusvankeuden käyttämisestä luovuttaisiin.

Tämän vuoksi pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että ulosottolain 3 luvun nykyisen 4 §:n 1 momentin mukaisen painostusvankeuden jo alkanut täytäntöönpano raukeaa lain voimaan tullessa. Vankilassa mahdollisesti oleva vastaaja on heti vapautettava. Jos painostusvankeuteen määräämistä koskeva asia on lain voimaan tullessa vireillä, hakemus on hylättävä. Ulosotonhaltijalla ja muutoksenhakutuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa voidaan kuitenkin edelleen käyttää pakkokeinona uhkasakkoa ulosottolain 3 luvun nykyisen 4 §:n 1 momentin mukaisesti ehdotuksen 2 §:n 2 momentin 1 kohdan ja 3 momentin sekä 5 §:n 1 momentin nojalla.

Ulosottolain 3 luvun nykyisen 5 §:n 2 momentin perusteella ulosotonhaltija voi määrätä oikeudessa syytettäväksi ulosoton asianosaisen, joka ei kielto- tai sietämistuomion täytäntöönpanossa ota uhkasakosta ojentuakseen. Oikeus voi tuomita syytetyn vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi. Myös tämä säännös on ehdotettu kumotta-

vaksi ulosotonhaltijan lakkauttamisen yhteydessä. Ulosottolakiin tai rikoslakiin mahdollisesti otettavasta ulosottovelallisen niskoittelua koskevasta rangaistussäännöksestä päätetään erikseen. Rikoslain voimaanpanemisesta annetun asetuksen 3 §:n nojalla ratkaistaan, onko ennen lain voimaantuloa tehtyyn tekoon sovellettava vanhaa tai uutta lakia. Jos kriminalisoinnista luovutaan kokonaan, ei ennen lain voimaantuloa tapahtunut menettely voi tulla rangaistavaksi lain voimaantulon jälkeen ulosottolain 3 luvun nykyisen 5 §:n 2 momentin nojalla.

8 §. *Osamaksukaupasta annetussa laissa tarkoitettu asia.* Osamaksukauppalaan 12 §:n 3 momentti sekä 13, 14 ja 16 § on muutettu ulosoton muutoksenhaku-uudistuksen edellyttämällä tavalla.

Pykälän ensimmäisen virkkeen mukaan osamaksukauppalaissa tarkoitettuun ulosottomiehen toimeen tai päätökseen, joka on tehty ennen lain voimaantuloa, haetaan muutosta ja toimi tai päätös pannaan täytäntöön noudattaen osamaksukauppalaan aikaisempia säännöksiä. Aikaisempia säännöksiä noudetaan, vaikka muutoksenhakuaika päättyisi vasta ehdotetun lain voimaantulon jälkeen.

Osamaksukauppalaan nykyisen 13 §:n 1 momentin mukaan ulosottomiehen päätöksestä virka-apua koskevassa asiassa sekä hänen menettelystään toimituksessa, johon hän on ryhtynyt osamaksukauppalaan nojalla, saadaan valittaa määräajassa ulosotonhaltijalle. Ulosotonhaltijan päätökseen ei saa hakea muutosta. Valituksen määräaika tilityksestä valitettaessa lasketaan ostajalle päätöksen antamispäivästä.

Nykyisen osamaksukauppalaan 16 §:ssä on säännöksiä tilityspäätöksen täytäntöönpanosta. Pykälän 1 momentin mukaan tilityssaatava voidaan ulosottaa niin kuin lainvoimainen tuomio. Säännös koskee sekä ulosottomiehen päätöstä, jolloin täytäntöönpanoa haetaan tilityspöytäkirjan perusteella, että ulosotonhaltijan valitusasiassa antamaa päätöstä.

Jos tilityspäätös on tehty ennen lain voimaantuloa ja se pannaan täytäntöön lain voimaantulon jälkeen, on täytäntöönpanossa noudatettava, mitä osamaksukauppalaan nykyisessä 16 §:ssä säädetään. Koska ehdotetussa pykälässä on viittaus myös lain 4 §:ään, tulee ulosottomiehen muilta osin noudattaa uusia ulosottolain säännöksiä. Pykälässä olevasta viittauksesta lain 3 §:ään puolestaan seuraa, että myös ulosotonhaltijan

antama tilityspäätös pannaan täytäntöön noudattaen osamaksukauppalaain nykyistä 16 §:ää.

Pykälän toisen virkkeen mukaan ennen ehdotetun lain voimaantuloa tehtyä osamaksukauppalaain mukaista lainvoimaista toimistusta ja muuta tointa voidaan oikaista osamaksukauppalaain uuden 13 §:n mukaisesti. Ulosottomies voi suorittaa osamaksukauppalaain nojalla tekemänsä toimen itseoikaisun noudattaen soveltuvien osin ulosottolain 9 luvun 1—5 §:ää. Lainvoimaista tilitystä voidaan asiavirheen korjaamiseksi oikaista vain asianosaisten suostumuksella.

Lain voimaan tullessa vireillä olevassa osamaksukauppaa koskevassa asiassa ennen lain voimaantuloa tehdyn täytäntöönpanotoimen itseoikaisu on kuitenkin edellä mainitulla tavalla mahdollinen ainoastaan siinä tapauksessa, että oikaistava toimi on lainvoimainen. Vastaava säännös on ehdotetun lain 4 §:n 5 momentissa, jonka perusteluissa asiaa on myös käsitelty. Osamaksukauppalaain mukaisen täytäntöönpanon päättymisen jälkeenkin voitaisiin ennen lain voimaantuloa tehtyä lainvoimaista tilitystä oikaista asianosaisten suostumuksella.

Pykälän viimeisessä virkkeessä ehdotetaan vielä säädettäväksi, että osamaksukauppalaissa tarkoitettun asian osalta on muutoin soveltuvien osin voimassa, mitä lain 2 §:n 2 momentin 1 ja 2 kohdassa sekä 3 momentissa, 3 ja 4 §:ssä, 5 §:n 1 momentissa ja 6 §:ssä säädetään.

Ulosottomiehen päätöstä koskevan muutoksenhakemuksen käsittelystä lääninhallituksessa on soveltuvien osin voimassa, mitä ehdotuksen 2 §:n 2 momentin 1 ja 2 kohdassa sekä 3 momentissa ja 5 §:n 1 momentissa säädetään. Säännös koskee ulosotonhaltijalla lain voimaan tullessa vireillä olevaa valitusasiaa ja myös sellaista valitusta, joka lain voimaantulon jälkeen tehdään ennen lain voimaantuloa suoritettusta toimesta. Muutoksenhakemuksen käsittelee ulosotonhaltijan asemasta lääninhallitus ja asian käsittelyyn sovelletaan ehdotuksen 2 §:n 3 momentin nojalla aikaisempaa lakia. Lääninhallituksen päätökseen ei osamaksukauppalaain nykyisen 13 §:n 2 momentin mukaisesti saa hakea muutosta.

Kuten edellä on jo todettu, ehdotetun lain 3 §:n säännökset ulosotonhaltijan päätöksen täytäntöönpantavuudesta koskisivat puheena olevan pykälän viittaussäännöksen perusteel-

la myös osamaksukauppalaain mukaista asiaa. Viimeksi mainitun lain nykyisessä 16 §:ssä on säännös ulosottomiehen suorittamaan tilitykseen perustuvan saatavan täytäntöönpanosta. Säännöstä sovelletaan myös ulosotonhaltijan tilitysvalituksen johdosta antaman päätöksen täytäntöönpanoon.

Ulosotonhaltijan toiminnan lakkaamisen jälkeen ulosotonhaltijan ennen ehdotetun lain voimaantuloa ja lääninhallituksen ehdotuksen 2 §:n 2 momentin 1 ja 2 kohdan nojalla antama päätös pannaan ehdotuksen 3 §:n säännökset huomioon ottaen täytäntöön noudattaen ehdotetun lain voimaan tullessa voimassa olleita osamaksukauppalaain nykyisen 16 §:n säännöksiä.

Pykälässä olevasta viittauksesta ehdotuksen 4 §:ään seuraa, että täytäntöönpanotoimeen tai päätökseen, jonka ulosottomies lain voimaan tullessa vireillä olevassa asiassa tekee lain voimaantulon jälkeen, sovelletaan osamaksukauppalaain uutta 12 §:n 3 momenttia sekä 13, 14 ja 16 §:ää, jollei muutoin erikseen toisin säädetä.

Jos osamaksukauppalaain 12 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettu tilitys toimitetaan ehdotetun lain voimaantulon jälkeen, on tilitykseen sovellettava mainitun pykälän uutta 3 momenttia, jonka mukaan ulosottomiehen on ilmoitettava asianosaisille tilityksen aika ja paikka niin aikaisin, että he voivat valvoa etuaan toimituksessa.

Ehdotetun lain 6 §:stä ja osamaksukauppalaain 13 §:stä ja 14 §:n 2 momentin nykyisistä säännöksistä seuraa, että jos virka-apua on annettu ja tilitys toimitettu ennen ehdotetun lain voimaantuloa, asiassa ei voida antaa osoitusta täytäntöönpanoriitakanteen nostamiseen. Näin on asianlaita siitä riippumatta, onko takaisinsaantikanne lain voimaan tullessa vireillä tai ei. Jos takaisinsaantia ei määräajassa haeta ja jos oikeus kanteen nostamiseen näin menetetään, ei myöskään täytäntöönpanoriitakanteen nostaminen tule kysymykseen.

Osamaksukauppalaain mukainen takaisinsaantikanne pannaan vireille ja käsitellään ehdotetun lain 6 §:n 2 momentin nojalla noudattaen soveltuvien osin jo edellä mainittuja osamaksukauppalaain nykyisen 13 §:n säännöksiä. Asian käsittelyssä noudatetaan lisäksi osamaksukauppalaain nykyistä 16 §:n 3 momenttia, jonka mukaan takaisinsaantikanteen nostaminen ei estä tilitykseen perustuvan saatavan ulosottamista eikä ulosotto-

miehen huostaan ehkä talletetun määrän nostamista, ellei tuomioistuinn anna määräystä täytäntöönpanon keskeyttämisestä. Tuomari voi käräjäoikeuden puolesta antaa keskeytyksestä väliaikaisen määräyksen myös kansliassa.

9 §. *Lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpano.* Nykyisin voimassa oleva lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun päätöksen täytäntöönpanosta annettu laki (523/75), jäljempänä *kumottu täytäntöönpanolaki*, on ehdotettu korvattavaksi kokonaan uudella lailla lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanosta, jäljempänä *uusi täytäntöönpanolaki*. Uuden täytäntöönpanolain mukaan asia käsitellään ulosotonhaltijan sijasta käräjäoikeudessa.

Pykälän 1 momentin säännös koskee täytäntöönpanoasiaa, joka on vireillä lain tullessa voimaan. Momentin mukaan mitä lain 2 §:n 2 momentin 1 ja 2 kohdassa sekä 3 momentissa, 3 ja 4 §:ssä ja 5 §:n 1 momentissa säädetään, on soveltuvin osin voimassa lain voimaan tullessa vireillä olevassa lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanossa sekä lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain (361/83), jäljempänä *huolto- ja tapaamisoikeuslaki*, 45 ja 46 §:ssä tarkoitetussa asiassa.

Huolto- ja tapaamisoikeuslain 45 ja 46 §:ssä säädetään vieraassa valtiossa annetun päätöksen ja lapsen palauttamista koskevan määräyksen täytäntöönpanosta. Viimeksi mainittu täytäntöönpano eroaa jonkinverran kumotun täytäntöönpanolain mukaisesta menettelystä. Tästä syystä puheena olevassa pykälässä säädettäisiin erikseen vireillä olevaan huolto- ja tapaamisoikeuslain 45 ja 46 §:ssä tarkoitettuun täytäntöönpanoon sovellettavasta laista.

Kumotun täytäntöönpanolain mukaisen asian, joka lain voimaan tullessa on vireillä ulosotonhaltijalla, käsittelee lain 2 §:n 2 momentin 1 kohdan nojalla loppuun lääninhallitus. Asian käsittelyyn lääninhallituksessa, lääninhallituksen päätökseen ja päätöstä koskevaan muutoksenhakuun sovelletaan ehdotetun 2 §:n 3 momentin mukaan aikaisemman lain eli kumotun täytäntöönpanolain säännöksiä. Asianosaisella, joka katsoo, että vireillä olevan täytäntöönpanoasian käsittely käräjäoikeudessa voisi johtaa parempaan lopputulokseen, on mahdollisuus peruuttaa lääninhallituksessa vireillä oleva hakemuk-

sensa ja tehdä käräjäoikeudelle uusi täytäntöönpanohakemus.

Koska ulosotonhaltijalla vireillä olevan asian käsittelyyn sovelletaan kumotun täytäntöönpanolain säännöksiä, ulosotonhaltijan tai lääninhallituksen määräämä sovittelija ei saisi sisällyttää kertomukseensa uuden täytäntöönpanolain 8 §:ssä tarkoitettua salassa pidettävää tietoa. Lääninhallitus ei voisi tämentää tapaamisoikeuden ehtoja eikä määrätä juoksevasta uhkasakosta, täytäntöönpanon turvaamistoimista tai lapsen noutamisesta tapaamisoikeuden täytäntöönpanemiseksi uuden täytäntöönpanolain mukaisesti.

Lääninhallitus päättäisi lain voimaan tullessa vireillä olevassa asiassa lapsen väliaikaisesta sijoittamisesta kumotun täytäntöönpanolain 10 §:n nojalla. Lain voimaantulon jälkeen voidaan poliisilta tai ulosottomieheltä kuitenkin pyytää uuden täytäntöönpanolain 24 §:n 2 momentin mukaista erittäin kiireellistä turvaamistointia, vaikka täytäntöönpanoasia olisi vireillä lääninhallituksessa. Tuomioistuimen viimeksi mainitun pykälän 3 momentin nojalla tekemä päätös lapsen sijoittamisesta olisi voimassa kumotun täytäntöönpanolain 10 §:n 2 momentin mukaisen ajan eli kunnes lääninhallitus on antanut täytäntöönpanoasiassa päätöksensä. Lääninhallituksen tulisi kuitenkin kumotun täytäntöönpanolain edellä mainitun säännöksen nojalla päättää käräjäoikeuden määräämän turvaamistoimen peruuttamisesta silloin, kun toimenpiteeseen ei enää ole aihetta.

Ulosotonhaltijan täytäntöönpanoasiassa antaman päätöksen täytäntöönpanosta säädetään kumotun täytäntöönpanolain 13 §:n 1 momentissa. Ulosotonhaltijan päätös on heti täytäntöönpantavissa, jollei päätöksessä ole toisin määrätty. Kumotun täytäntöönpanolain 15 §:ssä säädetään lisäksi, että mikäli laissa ei toisin säädetä, on soveltuvin kohdin noudatettava, mitä tuomion tai päätöksen täytäntöönpanosta sekä virka-avusta ja kuluista ulosottolaisissa säädetään. Myös ulosottolain 3 luvun nykyisessä 18 §:ssä on ulosotonhaltijan päätöksen täytäntöönpanoa koskeva säännös, joka ehdotetun lain 3 ja 9 §:n johdosta tulee sovellettavaksi esimerkiksi uhkasakon perimisessä.

Ulosottomiehellä lain voimaan tullessa vireillä oleva ulosotonhaltijan päätökseen perustuva täytäntöönpanoasia (lapsen noutaminen) siirtyy ehdotuksen 4 §:n 2 momentin mukaisesti kihlakunnanvoudin käsiteltäväksi.

Jos ulosottomies suorittaa ulosotonhaltijan päätöksen perusteella täytäntöönpanotoimen vasta lain voimaantulon jälkeen, täytäntöönpanotoimeen sovelletaan 4 §:n 3 momenttia. Täytäntöönpanosta päättäminen kuuluu ulosottolain uuden 1 luvun 5 §:n mukaisesti ulosottomiehen yksinomaiseen toimivaltaan. Ulosottomiehen on tointa suorittaessaan otettava huomioon uuden täytäntöönpanolain säännökset. Ulosottomiehen suoritamaan mahdollisesti valituskelpoiseen toimeen haetaan muutosta ulosottolain uuden 10 luvun mukaisesti kärjäoikeudelta.

Jos ulosottomies on noutanut lapsen ulosotonhaltijan päätöksen perusteella jo ennen lain voimaantuloa, haetaan ulosottomiehen mahdolliseen valituskelpoiseen toimeen muutosta lain 5 §:n 1 momentin nojalla ulosottolain nykyisen 9 luvun mukaisesti ulosotonhaltijalta, vaikka valituksen määräaika päättyisikin lain voimaantulon jälkeen. Lääninhallitus käsittelee valituksen noudattaen aikaisemman lain säännöksiä. Myös hovi-oikeudessa ja korkeimmassa oikeudessa lain voimaan tullessa vireillä olevassa muutoksenhakuasiassa noudatetaan ehdotetun lain 5 §:n 1 momentin nojalla aikaisemman lain säännöksiä.

Jos ulosotonhaltijalla on lain voimaan tullessa vireillä huolto- ja tapaamisoikeuslain 45 ja 46 §:ssä tarkoitettu vieraassa valtiossa lapsen huollosta tai tapaamisoikeudesta annetun päätöksen täytäntöönpanoa koskeva asia tai lapsen palauttamisesta annetun määräyksen täytäntöönpano, noudatetaan myös tällaisen asian käsittelyssä soveltuvin osin ehdotuksen 2 §:n 2 momentin 1 ja 2 kohdan ja 3 momentin, 3 ja 4 §:n ja 5 §:n 1 momentin säännöksiä. Ulosotonhaltija päättää täytäntöönpanosta noudattaen huolto- ja tapaamisoikeuslain nykyisen 45 ja 46 §:n säännöksiä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että hakemus uhkasakon tuomitsemisesta maksettavaksi on lain tultua voimaan tehtävä aina kärjäoikeudelle uuden täytäntöönpanolain mukaisesti, vaikka uhkasakko olisi asetettu ennen ehdotetun lain voimaantuloa. Sama koskee myös uhkasakkoa, jonka lääninhallitus taikka muutoksenhakutuomioistuin on pykälän 1 momentin nojalla asettanut lain voimaan tullessa vireillä olevassa asiassa. Säännös vastaa ehdotuksen 7 §:n 1 momenttia.

Täytäntöönpanoa olisi haettava uuden täy-

täntöönpanolain 4 §:n mukaan toimivaltaiselta kärjäoikeudelta, joka päättäisi täytäntöönpanosta uuden lain mukaisesti. Uhkasakko voitaisiin tuomita maksettavaksi, jos ulosotonhaltijan tai lääninhallituksen päätöksen perustana ollut velvoite on rikottu riippumatta siitä, onko rikkominen tapahtunut ennen lain voimaantuloa tai sen jälkeen. Käyttäytyminen, joka rikkoo lapsen huoltoon tai tapaamisoikeuteen liittyvää velvoitetta arvioidaan sekä kumotun että uuden täytäntöönpanolain nojalla samalla tavalla.

Jos aikaisemmin asetetun uhkasakon tuomitsemista koskeva hakemus on kuitenkin lain voimaan tullessa vireillä ulosotonhaltijalla, asia käsitellään ehdotuksen 2 §:n 2 ja 3 momentin nojalla loppuun lääninhallituksessa.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan lisäksi säädettäväksi, että uhkasakon perimiseen ja muuntorangaistuksen määräämiseen sovelletaan uuden täytäntöönpanolain 23 §:ää siinäkin tapauksessa, että uhkasakko on tuomittu maksettavaksi aikaisemman lain nojalla. Näin ollen tuomitusta uhkasakosta ei saa määrätä muuntorangaistusta, elleivät painavat syyt sitä vaadi. Jos muuntorangaistusta ei ole määrätty, muunnettavina olleiden sakkojen perimistä jatketaan ulosottotoimin.

Jos lain voimaan tullessa alioikeudessa on vireillä muuntorangaistuksen määräämistä koskeva asia tai jos lain voimaantulon jälkeen tulee muunnettavaksi uhkasakko, joka ennen lain voimaantuloa tai sen jälkeen on tuomittu maksettavaksi kumotun täytäntöönpanolain nojalla, muuntorangaistus voidaan määrätä vain, jos se on uuden täytäntöönpanolain 23 §:n nojalla mahdollista. Säännöksen nojalla muuntamatta jätetyn sakon perimistä jatketaan. Myös muutoksenhakutuomioistuin soveltaisi lain voimaan tullessa vireillä olevassa asiassa uuden täytäntöönpanolain 23 §:ää.

Pykälän 2 momentin lopussa ehdotetaan kuitenkin säädettäväksi, että jos uhkasakko on tuomittu maksettavaksi ennen lain voimaantuloa tapahtuneen velvoitteen laiminlyönnin vuoksi, saadaan muuntorangaistus jättää määräämättä rikoslain 2 luvun 5 §:n 4 momentin nojalla. Viimeksi mainitun säännöksen mukaan tuomioistuin saa jättää muuntorangaistuksen määräämättä erityisistä sakotetun henkilökohtaisiin olosuhteisiin liittyvistä syistä, jollei yleisen lainkuuliaisuuden ylläpitäminen vaadi muuntorangais-

tuksen määräämistä. Rangaistusten täytäntöönpanosta annetun lain 6 luvun 12 §:n nykyisen 1 momentin mukaan muunnettavina olevien sakkojen perimistä ei tällöin enää voida jatkaa sen jälkeen, kun alioikeuden päätös muuntorangaistuksen määräämistä koskevassa asiassa on julistettu.

Rangaistusten täytäntöönpanosta annetun lain 6 luvun 12 §:n 1 momenttiin on ehdotettu lisättäväksi säännös, jonka mukaan sakkojen perimistä jatketaan, jos muuntorangaistus on jätetty määräämättä uuden täytäntöönpanolain 23 §:n nojalla. Viimeksi mainittu säännös tulee erityissäännöksenä sovellettavaksi rikoslain 2 luvun 5 §:n 4 momentin asemasta. Uusi laki on näin ollen aikaisempaa lakia ankarampi niissä tapauksissa, joissa velvoitetta on rikottu aikaisemman lain aikana ja joissa muuntorangaistus voitaisiin jättää määräämättä rikoslain 2 luvun 5 §:n 4 momentin nojalla. Tämän vuoksi ehdotetun lain 9 §:n 2 momentin viimeisen virkkeen puheena olevaa säännöstä on pidetty tarpeellisena. Jos muuntaminen jätetään suorittamatta sanotun rikoslain säännöksen nojalla, ei myöskään sakkojen perintää voida jatkaa.

Rikoslain sakkoa koskevat säännökset tulevat uudistettaviksi rikoslain kokonaisuudistuksen yhteydessä. Valmistelun tässä vaiheessa näyttää kuitenkin siltä, että uhkasakon muuntaminen vankeudeksi rikoslain nojalla tulee edelleen tapahtumaan pääosin nykyisten säännösten mukaisesti, vaikka rangaistuksena tuomittujen päiväsakkojen muuntaminen saattaakin muuttua huomattavasti. Näin ollen uuden täytäntöönpanolain 23 § näyttäisi säilyttävän merkityksensä myös rikoslain sakkorangaistusta koskevan uudistuksen jälkeenkin.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että sovittelijat, jotka sosiaalilautakunta on määrännyt kumotun täytäntöönpanolain 15 a §:n nojalla neljäksi kalenterivuodeksi kerrallaan, voivat jatkaa tehtävänsään ilman eri nimeämistä toimikautensa loppuun. Jo määrättyihin sovittelijoihin ei sovelleta uuden täytäntöönpanolain 9 §:n mahdollisesti tiukempia pätevyysvaatimuksia. Uuden täytäntöönpanolain 1 §:n 2 momentissa tarkoitetun kunnan sosiaalihuollon viranomaisen on viipymättä ilmoitettava sovittelijoista asianomaiselle käräjäoikeudelle. Asianomaisella käräjäoikeudella tarkoitetaan käräjäoikeutta, jonka tuomiopiirissä sovitteli-

jan määrännyt kunta sijaitsee. Sosiaalihuollon viranomaisen on ilmoitettava uusista sovittelijoista käräjäoikeudelle uuden täytäntöönpanolain 9 §:n nojalla.

10 §. *Viittaussäännökset sekä kaupunginvoutia ja nimismiestä koskevat aikaisemmat säännökset.* Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että jos laissa, asetuksessa tai päätöksessä viitataan säännökseen tai siinä muutoin tarkoitetaan säännöstä, joka on korvattu ehdotuksen 1 §:ssä mainittuihin lakeihin sisältyvällä säännöksellä tai yhdessä 1 §:ssä mainittujen lakien kanssa voimaan tulevalla muun lain säännöksellä, on aikaisemman säännöksen asemesta sovellettava sen tilalle tullutta uutta säännöstä.

Pykälän 1 momenttia sovellettaessa on kuitenkin otettava huomioon ehdotetun lain muut säännökset, jotka nimenomaisesti voivat edellyttää aikaisemman lain soveltamista.

Ehdotuksen 1 §:ssä on lueteltu ne lait, joita siirtymäsäännökset koskevat. Samaan aikaan 1 §:ssä mainittujen lakien kanssa tulee voimaan myös eräitä muita lakeja, jotka perustuvat samoihin hallituksen esityksiin. Näihin lakeihin ei sisälly siirtymäsäännöksiä, mutta niiden voimaantulo liittyy läheisesti 1 §:n lakien voimaantuloon. Tämän vuoksi puheena olevan pykälän 1 momentissa mainittaisiin myös yhdessä 1 §:ssä mainittujen lakien kanssa voimaan tulevat muiden lakien säännökset.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että mitä laissa, asetuksessa tai päätöksessä säädetään tai määrätään nimismiehestä ulosottomiehenä taikka kaupunginvoudista tai heidän apunaan toimivasta avustavasta ulosottomiehestä, koskee ehdotetun lain voimaan tultua kihlakunnanvoutia, ulosottolain uuden 1 luvun 1 §:ssä tarkoitettua nimismiestä tai heidän apunaan toimivaa avustavaa ulosottomiestä. Mainitut virkamiehet voisivat suorittaa kaikki ne toimet, jotka nimismies, kaupunginvouti ja avustava ulosottomies ovat voineet suorittaa jo ennen lain voimaantuloa, vaikka asianomaisia säännöksiä ei heti muutettaisikaan koskemaan ulosoton uuden viranomaisorganisaation virkamiehiä.

Edellä 4 §:n perusteluissa on katsottu, että näitä ehdotuksen 10 §:n säännöksiä voitaisiin soveltaa myös Ahvenanmaan maakunnan maakunnanvoudinvirastosta annetussa laissa tarkoitettuun maakunnanvoutiin. Maakunnanvoudista on mainitun lain 2 §:n 1

momentin mukaan voimassa, mitä nimismiehestä ulosottomiehenä säädetään. Ehdotetun lain voimaantulon jälkeen maakunnanvoudista olisi voimassa, mitä kihlakunnanvoudista (ulosottomiehenä) säädetään.

11 §. *Voimaantulo.* Ehdotuksen 11 §:ssä on voimaantulosäännös. Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Ehdotetun lain nojalla ei ole tarkoitus antaa erillisiä asetuksia. Ne tarkemmat säännökset ja määräykset, jotka liittyvät lain

1 §:ssä lueteltuihin lakeihin ja yhdessä niiden kanssa voimaan tuleviin muihin lakeihin, valmistellaan erikseen.

3. Voimaantulo

Laki koskee paikallishallintouudistukseen liittyviä lakeja, jotka tulevat voimaan samanaikaisesti paikallishallintouudistuksen kanssa 1 päivänä joulukuuta 1996. Tämän vuoksi laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä joulukuuta 1996.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

ulosoton viranomaisia ja muutoksenhakua sekä ulosotonhaltijan lakkauttamista koskevan uudistuksen siirtymäsäännöksistä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään siirtymäsäännöksistä, jotka koskevat seuraavia lakeja:

1) ulosottolain muuttamisesta 22 päivänä maaliskuuta 1996 annettu laki (197/96);

2) osamaksukaupasta annetun lain muuttamisesta 22 päivänä maaliskuuta 1996 annettu laki (199/96);

3) lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanosta päivänä kuuta 1996 annettu laki (/96), jäljempänä uusi täytäntöönpanolaki;

4) lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain muuttamisesta päivänä kuuta 1996 annettu laki (/96);

5) rangaistusten täytäntöönpanosta annetun lain 6 luvun 12 §:n muuttamisesta päivänä kuuta 1996 annettu laki (/96);

6) ulosottolain muuttamisesta päivänä kuuta 1996 annettu laki (/96);

7) rahan, arvo-osuuksien, arvopaperien tai asiakirjain tallettamisesta velan maksuna tai vapautumiseksi muusta suoritusvelvollisuudesta annetun lain muuttamisesta päivänä kuuta 1996 annettu laki (/96);

8) kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain muuttamisesta päivänä kuuta 1996 annettu laki (/96);

9) vesilain 11 luvun 15 §:n muuttamisesta päivänä kuuta 1996 annettu laki (/96);

10) vesistöehankkeiden johdosta suoritettavista tilusjärjestelyistä annetun lain 17 §:n muuttamisesta päivänä kuuta 1996 annettu laki (/96);

11) maanvuokralain 41 §:n muuttamisesta päivänä kuuta 1996 annettu laki (/96);

12) muinaismuistolain 7 §:n muuttamisesta

päivänä kuuta 1996 annettu laki (/96);

13) Suomen ja ulkomaan viranomaisten yhteistoiminnasta oikeudenkäynnissä sekä ulkomaan tuomioistuimen päätöksen täytäntöönpanosta eräissä tapauksissa annetun lain 17 ja 18 §:n muuttamisesta päivänä kuuta 1996 annettu laki (/96);

14) Pohjoismaiden kesken tehdyn yksityisoikeudellista vaatimusta koskevien tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa tarkoittavan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä ja sopimuksen soveltamisesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta päivänä kuuta 1996 annettu laki (/96);

15) yksityisoikeudellista vaatimusta koskevien pohjoismaisten tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta päivänä kuuta 1996 annettu laki (/96);

16) Itävallassa annettujen yksityisoikeudellista vaatimusta koskevien tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta päivänä kuuta 1996 annettu laki (/96);

17) konkurssisäännön 54 §:n muuttamisesta päivänä kuuta 1996 annettu laki (/96);

18) ennakoperintälain 29 §:n muuttamisesta päivänä kuuta 1996 annettu laki (/96);

19) arvonnäisäverolain 216 §:n muuttamisesta päivänä kuuta 1996 annettu laki (/96);

20) merimieseläkelain 58 §:n muuttamisesta päivänä kuuta 1996 annettu laki (/96);

21) kaivoslain 15 ja 65 §:n muuttamisesta päivänä kuuta 1996 annettu laki (/96);

22) hovioikeuslain 2 §:n muuttamisesta päivänä kuuta 1996 annettu laki (/96);

23) varallisuus oikeudellisista oikeustoimista annetun lain 17 §:n muuttamisesta päi-

vänä kuuta 1996 annettu laki (/96); sekä 24) maksuttomasta oikeudenkäynnistä annetun lain 9 §:n muuttamisesta päivänä kuuta 1996 annettu laki (/96).

2 §

Ulosotonhaltijalta lääninhallitukselle siirtyvät asiat

Ulosotonhaltijan toiminta lakkaa 1 päivänä joulukuuta 1996, kun 1 §:n 1 kohdassa mainittu laki tulee voimaan.

Asianomainen lääninhallitus käsittelee ulosotonhaltijan toiminnan lakattua:

- 1) ulosotonhaltijalla vireillä olevan asian;
- 2) 5 §:n 1 momentissa tarkoitetun muutoksenhakemuksen; sekä
- 3) 1 momentissa mainitun ajankohdan jälkeen vireille tulevan asian, joka säännösten mukaan yhä kuuluu ulosotonhaltijan käsiteltäväksi.

Jollei tässä laissa toisin säädetä, 2 momentin 1 ja 2 kohdassa mainittujen asioiden käsittelyssä ja muutoksenhaussa noudatetaan soveltuvin osin tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Edellä 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettujen asioiden käsittelystä on soveltuvin osin voimassa, mitä asian käsittelystä lääninhallituksessa ja muutoksenhausta lääninhallituksen päätöseen erikseen säädetään.

3 §

Ulosotonhaltijan päätöksen täytäntöönpantavuus

Ulosotonhaltijan toiminnan lakkaamisen jälkeen ulosotonhaltijan päätös pannaan täytäntöön noudattaen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita ulosotonhaltijan päätöksen täytäntöönpantavuutta koskevia säännöksiä.

Mitä 1 momentissa säädetään, koskee myös lääninhallituksen 2 §:n 2 momentin 1 kohdan nojalla antamaa päätöstä.

4 §

Kaupunginvoudilta ja nimismieheltä kihlakunnanvoudille siirtyvät asiat

Kaupunginvoudin ja ulosottolain 1 luvun 2 §:n 2 momentissa, sellaisena kuin se on 13 päivänä kesäkuuta 1986 annetussa laissa

(470/86), tarkoitetun nimismiehen samoin kuin nimismiespiirin ulosotto-osaston osastopäällikön toiminta ulosottomiehenä lakkaa 1 päivänä joulukuuta 1996, kun 1 §:n 1 kohdassa mainittu laki tulee voimaan.

Ulosottomiehellä vireillä oleva asia siirtyy kihlakunnanvoudin, ulosottolain 1 luvun 1 §:ssä tarkoitetun nimismiehen tai heidän määräämänsä virkamiehen käsiteltäväksi siinä kihlakunnassa tai jossakin niistä kihlakunnista, joka on tullut ulosottomiehen aikaisemman toimialueen tilalle.

Siirretyn asian käsittelyssä noudatetaan 1 §:ssä mainittujen lakien ja muita tämän lain voimaantulon jälkeen voimassa olevia säännöksiä, jollei tässä laissa toisin säädetä.

Jos ulosottolain 4 luvun 22 §:n 1 momentissa tarkoitettu tuomio on annettu ennen tämän lain voimaantuloa, noudatetaan asian käsittelyssä tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita saman pykälän 3 momentin säännöksiä. Ulosottomiehen on tehtävä ulosottolain 5 luvun 6 §:n 3 ja 4 momentin mukainen ilmoitus, vaikka huutokauppakuulutus olisi julkaistu tai huutokauppailmoitus tehty ennen tämän lain voimaantuloa. Ulosottomiehen on myös lähetettävä ulosottolain 5 luvun 21 §:n 3 momentissa, sellaisena kuin se on 22 päivänä maaliskuuta 1996 annetussa laissa (197/96), tarkoitettu kutsu, jos velkojainkeskustelu pidetään tämän lain tultua voimaan, tai ulosottolain 5 luvun 21 §:n 2 momentissa, sellaisena kuin se on 12 päivänä huhtikuuta 1995 annetussa laissa (551/95), ja 3 momentissa, sellaisena kuin se on päivänä kuuta 1996 annetussa laissa (/96), tarkoitettu kutsu, jos asianosaiskeskustelu pidetään 31 päivän joulukuuta 1996 jälkeen. Jos velkojainkeskustelu on pidetty ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan jako-osaan, josta saamistodistetta ei ole esitetty, tämän lain voimaan tullessa voimassa ollutta ulosottolain 6 luvun 18 §:ää.

Ulosottomies voi oikaista ennen tämän lain voimaantuloa tehtyä lainvoimaista toimitusta, tointa ja päätöstä ulosottolain 9 luvun 1—5 §:n nojalla.

5 §

Muutoksenhaku

Täytäntöönpanotoimeen tai ulosottoasiaa koskevaan päätökseen, joka on tehty ennen tämän lain voimaantuloa, haetaan muutosta

ja muutoksenhakemus käsitellään noudattaen soveltuvin osin tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Ulosotonhaltijan sijasta lääninhallitus käsittelee valituksen. Jos hovioikeuden päätös annetaan tämän lain tultua voimaan, valituslupaa korkeimmalta oikeudelta on pyydetty ja valitus tehtävä oikeudenkäymiskaaren 30 luvun 5 §:n 1 momentin mukaisessa määräajassa.

Jos kärjäoikeudessa vireillä olevassa valituksessa haetaan muutosta samalla perusteella kuin valituksessa, joka samassa asiassa tehdystä aikaisemmasta täytäntöönpanotoimesta on vireillä lääninhallituksessa, voidaan lääninhallituksessa vireillä oleva valitusasia kokonaisuudessaan siirtää kärjäoikeudessa käsiteltäväksi noudattaen soveltuvin osin, mitä ulosottolain 10 luvun 15 §:ssä säädetään. Valituksen käsittelyssä kärjäoikeudessa noudatetaan soveltuvin osin 1 §:ssä mainittuja lakeja ja muita tämän lain voimaantulon jälkeen voimassa olevia säännöksiä. Oikeudesta panna vireille täytäntöönpanoriita siirrettyä asiassa on voimassa, mitä 6 §:ssä säädetään.

6 §

Täytäntöönpanoriita

Ulosottolain 9 luvun 6—13 §:n mukaista täytäntöönpanoriitaa ei saa panna vireille eikä sitä koskevaa osoitusta antaa, jos samaa asiaa koskeva kanne, joka tämän lain voimaantulon jälkeen käsitellään täytäntöönpanoriitana, on tämän lain voimaan tullessa nostettu tai voidaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten nojalla nostaa tämän lain voimaantulon jälkeen taikka jos oikeus kanteen nostamiseen on menetetty.

Takaisinsaantikanne ja muu kanne, jota 1 momentissa tarkoitetaan, pannaan vireille ja käsitellään tuomioistuimessa noudattaen soveltuvin osin tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

7 §

Pakkokeinoja koskevat ulosottolain säännökset

Hakemus, joka koskee ulosottolain nojalla

ennen tämän lain voimaantuloa asetetun uhkasakon tuomitsemista maksettavaksi, tehdään kärjäoikeudelle ulosottolain 3 luvun 40 §:n mukaisesti. Kärjäoikeus päättää vastaavasti sellaisen uhkasakon tuomitsemisesta, jonka lääninhallitus on 2 §:n 2 momentin 1 ja 2 kohdan tai muutoksenhakutuomioistuimen 5 §:n 1 momentin nojalla ulosottoasiassa asettanut.

Ulosottolain 3 luvun 4 §:n 1 momentissa, sellaisena kuin se on 29 päivänä heinäkuuta 1948 annetussa laissa (576/48), tarkoitetun vankeuden täytäntöönpano raukeaa tämän lain tultua voimaan eikä vankeutta enää voida käyttää pakkokeinona mainitussa lainkohdassa tarkoitetun tuomion täytäntöönpanossa.

8 §

Osamaksukaupasta annetussa laissa tarkoitettu asia

Osamaksukaupasta annetussa laissa (91/66) tarkoitettuun ulosottomiehen toimeen tai päätökseen, joka on tehty ennen tämän lain voimaantuloa, haetaan muutosta ja toimi tai päätös pannaan täytäntöön noudattaen osamaksukaupasta annettua lakia sellaisena kuin se on tämän lain voimaan tullessa. Ennen tämän lain voimaantuloa tehtyä lainvoimaista toimitusta ja muuta tointa voidaan oikaista osamaksukaupasta annetun lain 13 §:n mukaisesti. Muutoin on soveltuvin osin voimassa, mitä tämän lain 2 §:n 2 momentin 1 ja 2 kohdassa sekä 3 momentissa, 3 ja 4 §:ssä, 5 §:n 1 momentissa ja 6 §:ssä säädetään.

9 §

Lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpano

Mitä 2 §:n 2 momentin 1 ja 2 kohdassa sekä 3 momentissa, 3 ja 4 §:ssä ja 5 §:n 1 momentissa säädetään, on soveltuvin osin voimassa lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanossa sekä lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain 45 ja 46 §:ssä tarkoitettussa asiassa. Ulosotonhaltijalla tämän lain voimaan tullessa vireillä olevassa asiassa lapsi voidaan ottaa haltuun uuden täytäntöönpanolain 24 §:n

2 momentin nojalla. Käräjäoikeuden viimeksi mainitun pykälän 3 ja 4 momentin nojalla määräämä väliaikainen turvaamistoimi on voimassa lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun päätöksen täytäntöönpanosta annetun lain (523/75), jäljempänä kumottu täytäntöönpanolaki, 10 §:n 2 momentin mukaisen ajan. Lääninhallitus, jossa täytäntöönpanoasia on vireillä, päättää toimenpiteen peruuttamisesta.

Hakemus uhkasakon tuomitsemisesta maksettavaksi on tämän lain tultua voimaan tehtävä käräjäoikeudelle uuden täytäntöönpanolain mukaisesti, vaikka uhkasakko olisi asetettu ennen tämän lain voimaantuloa. Sama koskee uhkasakkoa, jonka lääninhallitus taikka muutoksenhakutuomioistuin on 1 momentin nojalla asettanut tämän lain voimaan tullessa vireillä olevassa asiassa. Uhkasakon perimiseen ja muuntorangaistuksen määrämiseen sovelletaan tämän lain voimaantulon jälkeen uuden täytäntöönpanolain 23 §:ää siinäkin tapauksessa, että uhkasakko on tuomittu maksettavaksi kumotun täytäntöönpanolain nojalla. Jos velvoitteen laiminlyönti, jonka vuoksi uhkasakko on tuomittu maksettavaksi, on tapahtunut ennen tämän lain voimaantuloa, muuntorangaistus jätetään määräämättä rikoslain 2 luvun 5 §:n 4 momentin nojalla, jos viimeksi mainitun säännöksen nojalla saadaan näin menetellä.

Sovittelijat, jotka on määrätty kumotun täytäntöönpanolain nojalla, voivat jatkaa tehtävissään ilman eri nimeämistä toimikautensa loppuun. Sosiaalihuollon viranomaisen on viipymättä ilmoitettava sovittelijoista asianomaiselle käräjäoikeudelle.

10 §

Viittaussäännökset sekä kaupunginvoutia ja nimismiestä koskevat aikaisemmat säännökset

Jos laissa, asetuksessa tai päätöksessä viitataan säännökseen tai siinä muutoin tarkoitetaan säännöstä, joka on korvattu 1 §:ssä mainittuihin lakeihin sisältyvällä säännöksellä tai yhdessä 1 §:ssä mainittujen lakien kanssa voimaan tulevalla muun lain säännöksellä, on säännöksen asemesta sovellettava sen tilalle tullutta uutta säännöstä.

Mitä laissa, asetuksessa tai päätöksessä säädetään tai määrätään nimismiehestä ulosottomiehenä taikka kaupunginvoudista tai heidän apunaan toimivasta avustavasta ulosottomiehestä, koskee tämän lain voimaan tultua kihlakunnanvoutia, ulosottolain 1 luvun 1 §:ssä tarkoitettua nimismiestä tai heidän apunaan toimivaa avustavaa ulosottomiestä.

11 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä joulukuuta 1996.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Helsingissä 14 päivänä kesäkuuta 1996

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Oikeusministeri *Kari Häkämies*

